

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Fathima Musharafa MOHAMMAD MARZOOK

MEDYADA KADIN SUNUMU – TÜRKİYE VE SRİ LANKA
ARASINDA BİR KARŞILAŞTIRMA

Gazetecilik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Fathima Musharafa MOHAMMAD MARZOOK

MEDYADA KADIN SUNUMU – TÜRKİYE VE SRİ LANKA
ARASINDA BİR KARŞILAŞTIRMA

Danışman

Prof. Dr. Narin Tülay ŞEKER

Gazetecilik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Fathima Musharafa MOHAMMAD MARZOOK'un bu çalışması, jürimiz tarafından Gazetecilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Emel ÖZDEMİR (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Narin Tülay ŞEKER (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Emre Osman OLKUN (İmza)

Tez Başlığı: Medyada Kadın Sunumu – Türkiye ve Sri Lanka Arasında Bir Karşılaştırma

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 10/08/2021

Mezuniyet Tarihi : 02/09/2021

(İmza)
Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Medyada Kadın Sunumu – Türkiye ve Sri Lanka Arasında Bir Karşılaştırma” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Prof. Dr. Narin Tülay ŞEKER

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

15/08/2021

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Fathima Musharafa MOHAMMAD MARZOOK
Öğrenci Numarası	20195251013
Anabilim Dalı	Gazetecilik
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Narin Tülay ŞEKER
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Medyada Kadın Sunumu – Türkiye ve Sri Lanka Arasında Bir Karşılaştırma
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	1631648876
Rapor Tarihi	15/08/2021
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %16 Alıntılar dahil: %17
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 70 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Prof. Dr. Narin Tülay ŞEKER İmza	

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
GÖRSELLER LİSTESİ	v
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
ÖNSÖZ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM MEDYA VE KADIN

1.1.Medyada Kadın Sunumu.....	7
1.1.1.Yazılı Basında Kadının Sunumu.....	8
1.1.3.Medyada Kadın ve Cinsiyet Eşitsizliği	11
1.2. Türk Medyasında Kadın	13
1.2.1. Türk Toplumda Kadın.....	13
1.2.2. Türk Kadınının Kalkınmasında Medyanın Rolü	16
1.3. Sri Lanka Medyada Kadın	16
1.3.1. Sri Lanka Toplumunda Kadın.....	16

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE VE SRİ LANKA YAZILI BASININDA KADIN

2.1.Türk ve Sri Lanka Gazetelerindeki Kadın Haberlerine İlişkin Veriler.....	20
2.2. Türk ve Sri Lankalı Gazetelerde Kadınların Sunumu.....	29
2.2.1.Kadına Yönelik Şiddet Tasviri.....	29
2.2.2. Eğlence ve Dergi haberleri.....	34
2.2.3.Kadın Başarı Haberleri.....	37
2.2.4.Kadın Spor Haberleri	40

2.2.5. Kadın Siyaset haberleri	41
2.2.6.Kadının Sosyal ve Diğer Rollü Haberler	43
2.2.7. Kadın Suçlu Haberleri.....	44
3. Bulguların Değerlendirilmesi.....	48
SONUÇ	53
KAYNAKÇA.....	55
ÖZGEÇMİŞ	58

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.1. Toplam Haber Sayıları.....	21
Tablo 2.1.2. Aylara Göre Gazetelerdeki Toplam Haber.....	21
Tablo 2.1.3.Sabah Gazetenin Haber Dağılımı	22
Tablo 2.1.4. Sözcü Gazetenin Haber Dağılımı	23
Tablo 2.1.5.Daily News Gazetenin HaberDağılımı	25
Tablo 2.1.6.Ceylon Today Gazetenin Haber Dağılımı	27
Tablo 2.1.7. Kategorilere Gore Haber Dagılımı	28
Tablo 3.1. Kategorilere Göre Yüzde İfadeleri	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Toplam Haber Sayılar Dağılımı.....	49
Şekil 3.2. Verilerin Yüzde İfadeleri.....	49

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 2.2.1.1. Sabah gazeteden kadın cinayet haberi örneği	30
Görsel 2.2.1.2. Sözcü gazeteden kadın cinayet haberi örneği	30
Görsel 2.2.1.3. Sözcü gazeteden kadın cinayet haberi örneği	31
Görsel 2.2.1.4. Sözcü gazeteden kadına şiddet haberi örneği.....	31
Görsel 2.2.1.5. Sabah gazeteden kadına şiddet haberi örneği.....	32
Görsel 2.2.1.6 . Ceylon Today gazeteden kadın ölüm haber örneği	32
Görsel 2.2.1.7 . Ceylon Today gazeteden kadın ölüm haber örneği.....	33
Görsel 2.2.1.8.Ceylon Today Gazeteden Kadın Cinayet Haber Örneği	33
Görsel 2.2.1.9. Daily News Gazeteden Kadın Ölüm Haber Örneği	34
Görsel 2.2.1.10. Daily News Gazeteden Kadın Ölüm Haber Örneği	34
Görsel 2.2.2.1 .Sabah Gazeteden Eğlence Haber Örneği	35
Görsel 2.2.2.2.Sözcü Gazeteden Eğlence Haber Örneği	35
Görsel 2.2.2.3. Daily News Gazeteden Eğlence Haber Örneği	37
Görsel 2.2.2.4.Ceylon Today Gazeteden Eğlence Haber Örneği	37
Görsel 2.2.3.1. Sözcü Gazeteden Başarı Haber Örneği	38
Görsel 2.2.3.2.Sözcü Gazetede kadın yetenek haberleriyle dolu bir sayfa.....	38
Görsel 2.2.3.3.Ceylon Today Gazeteden Kadın Başarı Haber Örneği	39
Görsel 2.2.3.4. Daily News Gazeteden Kadın Başarı Haber Örneği	39
Görsel 2.2.3.5.Ceylon Today Gazeteden Kadın Başarı Haber Örneği	39
Görsel 2.2.4.1. Daily News Gazeteden Kadın Sporı Haber Örneği.....	40
Görsel 2.2.4.2. Sözcü Gazeteden Kadın Spor Haber Örneği	41
Görsel 2.2.4.3. Sabah Gazeteden Kadın Spor Haber Örneği	41
Görsel.2.2.5.1. Sözcü Gazeteden Kadın Siyaset Haber Örneği	42
Görsel 2.2.5.2. Daily News Gazeteden Kadın Siyaset Haber Örneği.....	42
Görsel.2.2.5.3. Sözcü Gazeteden Kadın Siyaset Haber Örneği	42
Görsel 2.2.5.4. Sözcü Gazeteden Dünya Kadın Liderler hakkında Haber Örneği	43
Görsel 2.2.6.1. Sözcü Gazeteden Kadının Sosyal Rollerle ilgili Haber Örneği	43
Görsel 2.2.6.2.Ceylon Today Gazeteden Kadının Sosyal Rollerle ilgili Haber Örneği	44
Görsel 2.2.6.3. Daily News Gazeteden Kadının Sosyal Rollerle ilgili Haber Örneği	44

Görsel 2.2.7.1. Sabah Gazeten Kadın Suçlu Haber Örneği	45
Görsel 2.2.7.2. Sabah Gazetede Kadın Tarafından İşlenen Cinayet ilgili Haber Örneği	45
Görsel 2.2.7.3. Sözcü Gazetede Kadın Tarafından İşlenen Cinayet ilgili Haber Örneği	46
Görsel 2.2.7.4. Sözcü Gazetede Yer Alan Kadın Suçlu Haber Örneği.....	46
Görsel 2.2.7.5. Daily News Gazetede Yer Alan Kadın Suçlu Haber Örneği	46

ÖZET

Medya bugün kadınlık ve erkeklik ve cinsiyet ilişkilerini inşa edebilir. Medya metinleri, kadının toplumdaki konumunu incelemenin mümkün olduğu başlıca kültürel alanlardan biri olarak algılanmaktadır. Kadınların yazılı basında temsil edilme biçimleri, kullanılan dilden büyük ölçüde etkilenir. Basılı medya toplumsal değerleri yansıtmakta ve geleneksel toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını ortaya çıkarmaktadır ve toplumsal cinsiyet rollerinin temsillerini kitle iletişim araçlarında görmek mümkündür. Kadınlar baskıya maruz kalıyor ve medyada olduğu kadar dilde de ikincil olarak görülüyor. Kitle iletişim araçları, özellikle gazeteler, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin öğretilmesinde önemli roller oynamaktadır. Bu çalışmada kullanım oranları açısından en tepedeyen alan medya kuruluşlarından örneklem seçilerek Türkiye ve Sri Lanka medyasında kadınların sunumu incelenmektedir. Bu çalışma aynı zamanda kadınların medyada nasıl sunulduğunu buna etki eden faktörlerin tespitini ve her iki toplumda yarattığı etkilerin neler olduğunu analiz etmeye çalışmaktadır. Medyada kadının nasıl temsil edildiğini tespit etmek amacıyla içerik analizi yönteminden yararlanmaktadır. Bu çalışma Türkiye ile Sri Lanka arasında yapılan bir karşılaştırma olduğu için gelecekte değerli bir kaynak olmaya devam edecektir.

Anahtar Kelimeler : Türkiye, Sri Lanka, medya, kadın, içerik analizi.

SUMMARY
THE PRESENTATION OF WOMEN ON MEDIA - A COMPARISON BETWEEN
TURKISH AND SRI LANKAN MEDIA

Media today can construct femininity and masculinity and gender relations. Media texts are perceived to be one of the prime cultural sites through which it is possible to study the position of women in society. The way women are represented in the print media is influenced greatly by the language used. Print media reflects social values and reveals traditional gender stereotypes, and it is possible to see representations of gender roles in the mass media. Women are subjected to pressure and are considered secondary in the media, as well as in language. The mass media, especially newspapers, play important roles in teaching traditional gender roles. In this study, the presentation of women in the media of Turkey and Sri Lanka will be examined by choosing a sample from the media organizations that are at the top in terms of usage rates. This study will also try to determine the factors affecting how women are presented in the media and to analyze the effects they have created in both societies. Content analysis method will be used to determine how women are represented in the media. As this study is a comparison between Turkey and Sri Lanka, it will continue to be a valuable resource in the future.

Keywords : Turkey, Sri Lanka, media, women, content analysis.

ÖNSÖZ

Medyanın bireyler üzerindeki ve genel olarak popüler ve kitle kültürünün inşasındaki gücü göz ardı edilemez. Bu perspektifte medya, bir toplumdaki cinsiyetçi güç ilişkilerinin tanımlanmasında çok önemli bir role sahiptir. Toplumsal olarak inşa edilmiş bir kimlik olan “Toplumsal Cinsiyet”e yönelik yaklaşımlar, medyanın herhangi bir toplumun sosyalleşme sürecindeki aktif rolü ile şekillenir ve yeniden şekillenir. Dolayısıyla kadının medyada nasıl temsil edildiği sorusunun cevabı, kadının o toplumdaki yerini anlamının temel ipucudur. Medya ve kadın arasındaki ilişkiyi tanımlarken, kadınların hem yetersiz temsili hem de klişe temsili Feminist medya eleştirilerinin temel direkleridir.

Bu çalışma, Türk ve Sri Lanka medyasında kadınların temsili ele almaktadır. Bu, iki yazılı basın arasında karşılaştırmalı bir çalışmadır. Çalışma, Türk ve Sri Lanka medyasından dört ana gazetede kadınların temsili analiz etmektedir. İçerik analizi, nitel verilerin metinlerini ve kelimelerini, temalarını, görüntülerini ve kavramını incelemek için bir araç olarak kullanılmaktadır. Gazetelerin dilindeki temel içerikleri ve mesajları analiz etmek için bir araç olarak kullanılmaktadır. Çözümlemelerin ardından çalışmanın değerlendirme kısmında, kadın haberlerinin sunumu konusunda iki ülke medyasından elde edilen bulgular biraraya getirilmektedir. Çalışma, tez boyunca; Türk ve Sri Lankalı kadınlara haberlerde nasıl sunulduğu? Ne tür kadın imgesi empoze etmektedir? kadınlarla ilgili hangi tür haberlere daha fazla önem verilmektedir?. Ayrıca bu çalışma yakın zamanlarda da kadınları nesneleştirip nesneleştirmediklerini araştırmaktadır.

Bu çalışmada gelişmişlik düzeyi açısından birbirinden farklı iki ülke olan Türkiye ve Sri Lanka’da yayın yapan medya kuruluşlarından örneklem seçilerek iki ülke medyasında kadının sunumundaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmaktadır.

GİRİŞ

Medya, günümüz toplumlarında bilgi sağlayan ve insanlar arasında farkındalık yaratan önemli bir araçtır. Medya bilgi, iletişim, eğitim ve eğlence aktaran bir araçtır. Medya, sosyal bilincin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Medya, dünyanın herhangi bir alanıyla ilgili sosyal değişim yaratma gücünü taşımaktadır. Medya, dünyayı tanıtmak için bir araç olarak değerlendirilirken, bilgi ve eğitimden eğlenceye kadar tüm alanlar hakkında bilgi sunar. Kitle iletişim araçlarının bireylerin algılarını şekillendirmedeki rolü kültür ve toplum üzerindeki etkileri küçümsenemez. Medyanın toplum üzerindeki kontrolü mutlak olmasa da, baskın söylemin benimsenmesinde medyanın rolünün esas olduğuna şüphe yoktur.

Ülkeler arasındaki iletişim sisteminde muazzam bir büyüme olmaktadır. Medya, insanları birbirine bağlamak, bilgiye erişim sağlamak, toplumsal değişiklikleri yansıtmak, ekonomik ve gelişimsel sıçramaları izlemek ve kitleyi sınırsız eğitmek için güçlü bir araç haline gelmektedir. Günümüzde medya, teknolojinin etrafına sarıldı ve yalnızca daha fazla eğlendirmek ya da sınırsız fayda sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda üzerinde düşünülmesi gereken pek çok sorular bırakmaktadır. Böylece henüz çözülmemiş sorulardan biri de medyada kadının sunumu ve medyada cinsiyet eşitsizliği gerçeğidir.

Erkeklerin ve kadınların sosyal rolü, yıllar boyunca yaygın olarak tartışılan bir konudur ve hala tartışılmaktadır. Bir bilgi aracı olarak medya, toplumdaki kadın ve erkeklerin cinsiyetini ve sosyal rollerini tanımlamada önemli bir rol oynar. Cinsiyet, toplum tarafından kadın ve erkeği birbirinden ayıran bir sınıflandırmadır. Medya sosyal değişim yaratan araçtır. Medyada kadın temsilleri toplumdaki kültürel ve sosyolojik değişiklikleri yansıtacak şekilde zamanla gelişti ve değişti. Bununla birlikte, kadın stereotipleri bazı medya metinlerinde görünmeye devam ediyor. Medya da kadın temsili genellikle erkeklerin kadınları nasıl gördüğüne ('erkek bakışı' olarak adlandırılır) veya toplumun kadınlardan nasıl görünmesini ve davranmasını beklediğiyle tanımlanır (Gurung, 2016:62).

Dünyada bütün basın araçlarında kadının yer alması doğal bir durumdur. Önemli olan televizyonda kadınların siyasi, sosyal, kültürel bakımdan nasıl yer aldığıdır. Sinema, dizi, reklam, haber bültenlerinde kadınların hangi öznel durumda bulunduğu önemlidir. Kadınlara nesne olarak yer verilmesi istenilen bir durum değildir. gazeteleri, dergileri rastgele okuyarak, televizyon izleyerek, blogları ve web sitelerini tıklatarak, cinsiyetçi materyali büyük ölçüde veya

az yer kapladığını zahmetsizce gözlemleyebilirsiniz (Gurung,2016:63). Medyada kadın ve erkeklerin canlandırdıkları rollerle ilgili çok yaygın bir endişe var. Haberlerde, filmlerde, röportajlarda, hikayelerde, reklamlarda ve dizilerde kadın tasviri üzerine yapılan araştırmalar, kadın temsillerinin, cinsiyetçi dillerin, görüntülerin ve etkilerinin ya hiç olmadığını ya da daha az olduğunu göstermektedir.

Rajagopal ve Gales'e (2002) göre, “medya görüntüleri aslında çok güçlüdür ve cinsiyet imajını şekillendirmede feminizm üzerine kitapların yaptığından daha güçlü etkiye sahiptir”. Çok çeşitli medya seçenekleri, toplumsal cinsiyet sorunlarının ele alınmasında yararların yanı sıra zorluklar da getirdi. Bir toplumda toplumsal cinsiyet farklılıklarının yaratılmasında bir bütün olarak medya önemli bir yer tutarken, özellikle gazeteler bu bağlamda toplumsal cinsiyet rolü perspektifinde kadın konumu sunan çok önemli bir platformdur. Bir toplumun yazılı basının önemli bir parça olan gazetelerde kadının nasıl konumlandırıldığı bu çalışmanın amacıdır. Kadının cinsel kimliği ile yer aldığı bir basın yerine ekonomiden siyasete, kültürel faaliyetlerden sanata ve spor, eğitim gibi tüm faaliyetlerde daha hassasiyetle yer verilmesi gerektiğine değinilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada gelişmişlik düzeyi açısından birbirinden farklı iki ülke olan Türkiye ve Sri Lanka’da yayın yapan medya kuruluşlarından örneklem seçilerek iki ülke medyasında kadının sunumundaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konacaktır. Çalışmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda her iki ülke medyasına düşen sorumluluklar da tartışılacaktır.

Bu araştırmada; iki farklı basından 2020 yılının Ocak ayından Nisan 2020’ye kadar dört aylık bir zaman diliminde kadın odaklı yayınlanmış haberler ele alınarak günümüzde devam eden kadınlara ait sorun ve tartışmaların hangi konularda ağırlık kazandığı tespit edilmesine yönelik yapılan bir araştırmadır. Bu çalışmada dört gazete kullanılmıştır. Türkiye’den Sabah ve Sözcü Gazeteleri. Sri Lanka’dan Ceylon Today ve Daily News gazeteleri kullanılmaktadır. Medyada kadının sunumu konu bağlamında medyada özellikle gazete haberlerde kadınlar hakkında çıkan haberleri incelemektedir.

Bu çalışmanın amacı, bir haberde kadın imajı nasıl sunulduğunu, her iki ülke medyasında da kadınlarla ilgili haberlere ne kadar önem verildiğini, bir kadın imajını nesneleştirip nesneleştirmedeğini, kadına yönelik haberlerde kullanılan sözler, terimler ve ifadeleri

incelemektedir. Kadın haberlerde kullanılan fotoğraflar ve bir bütün olarak medyanın modern çağda kadınlarla ilgili bir haberi izleyiciye nasıl sunulduğunu araştırmaktadır. Tüm bu kriterlere dayanarak, iki ülkeden iki farklı gazeteyi karşılaştırarak bir araştırma çalışması yapılmıştır.

Araştırma Yöntemi ve Veri Toplama

Bu çalışma için seçilen veri aralığı Ocak 2020 - Nisan 2020 aralığında çıkan haberleri internet arşivlerden ve e-gazete yoluyla toplanmıştır. Bu sürenin belirlenmesinin sebebi ise, yalnızca son zamanlardaki güncel haberleri incelemektir. Bu araştırma medyada kadının sunumu bağlamında Türkiye ve Sri Lanka medyası arasında yapılan bir karşılaştırma çalışmasıdır. Bu nedenle Türkiye'nin ve Sri Lanka'nın yazılı basından iki ana ve tirajı yüksek gazetesinin içeriği taranmıştır. Bu doğrultuda Türkiye'den Sabah ve Sözcü Gazetesi. Sri Lanka'dan Ceylon Today ve Daily News Gazetesi incelemeye alınmıştır. Dört ay boyunca dört gazetede çıkan kadına yönelik haberlere internet üzerinden bu gazetelerin resmi çevrimiçi web sitelerinden ve arşivlerinden ulaşılmıştır. Çalışmada özellikle kadınlarla ilgili yayınlanan haberlerin haber başlıklara önem vermektedir.

Bu çalışmanın veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Sosyal bilimlerde yapılan çalışmalardan elde edilecek bilgi ve bulguların nicelik kadar nitelik değerleri de anlam ve önem taşımaktadır. Kurgulanan araştırmanın kavramsal yaklaşımıyla birlikte elde edilmek istenen bulguların kapsamı, yapılacak olan çalışmaya yöntem bağlamında yön verir. “Nitelik bir şeyin ne, nasıl, ne zaman, nerede ve niçinini, yani özünü ve ortamını ifade eder. Bu yüzden nitel araştırma, nesnelerin anlamlarını, kavramlarını, tanımlamalarını, karakteristiklerini, meteforlarını, sembollerini ve tasvirlerini ifade eder. Nicel araştırma ise nesnelerin sayıları ve ölçümlerini ve ana konunun yayılımını ve dağılımını gösterir.” (Berg, B.:19)

Bu araştırma, kadına dair haberler ekseninde; kadınların sorunları ve toplumsal cinsiyet algısı bağlamında kadınların ekonomik ve sosyal alandaki konumu değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın amacına yönelik yapılan nitel araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı açısından içerik analizi büyük önem taşımaktadır, çünkü medya metinlerinin ve toplanan nitel verilerin incelenmesi amacıyla, kelimelerin, temaların veya kavramların varlığını belirlemek için kullanılan bir araştırma yöntemi olarak kullanılmaktadır.

Araştırma Soruları

Bu çalışma esas olarak son zamanlarda Türk ve Sri Lanka gazetelerinde kadınların nasıl sunulduğunu ve medyada cinsiyet eşitliği ne kadar olup olmadığını incelemektedir. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma soruları incelenecektir;

- (a) Türk ve Sri Lankalı kadınlara haberlerde nasıl sunulduğu?
- (b) Ne tür kadın imgesi empoze etmektedir? ve
- (c) kadınlarla ilgili hangi tür haberlere daha fazla önem verilmektedir?

Ayrıca bu çalışma yakın zamanlarda da eskisi gibi kadınları nesneleştirip nesneleştirmediklerini araştırmaktadır. Araştırmanın hedef kitlesi, Türk ve Sri Lanka yazılı basınından yüksek tirajlı dört gazetedir. Araştırmacı, Türk ve Sri Lanka gazetelerinde kadın temsilini incelemek için söylem analizi yöntemine başvurmuştur.

İçerik Analizi

Çalışmanın amacını ulaşmak açısından içerik analizi büyük önem taşımaktadır, çünkü medya metinlerinin ardındaki ana fikirleri yorumlamak ve bunların gerçekte ne anlama geldiğini ve metin temalar, görseller ve sık kullanılan ifadeler neyi temsil ettiğini analiz etmek için bir yöntem olarak kullanılacaktır. Bu nedenle, içerik nedir konusu açıklamak gerekmektedir.

İçerik analizi, yaygın olarak kullanılan bir nitel araştırma tekniğidir. Çok içeriği analiz etmek için kullanılan ve sosyal bilimlerde vazgeçilmez yöntemlerden biridir. İçerik analizi, araştırmalarda, İskandinav'da 18. yüzyıla kadar uzanan uzun bir geçmişe sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri'nde içerik analizi ilk olarak 20. yüzyılın başlarında analitik bir teknik olarak kullanılmıştır. İlk olarak, araştırmacılar çalışmalarında içerik analizini nitel veya nicel bir yöntem olarak kullanmışlardır. Daha sonra, içerik analizi öncelikle nicel bir araştırma yöntemi olarak kullanıldı, metin verileri açık kategoriler halinde kodlandı ve ardından istatistikler kullanılarak tanımlandı. Bu yaklaşıma bazen nitel verilerin nicel analizi denir (Hsieh ve Shannon, 2005:1277).

İçerik analiz, çoğunlukla söz konusu içeriklerdeki temalar, örüntüler, kalıplar, sık geçen kelimeler gibi içeriğin önemli olduğu düşünülen parçalarını belirlemek ve analiz etmek için kullanılır. İçerik analizi, belirli bazı nitel veriler içinde belirli kelimelerin, temaların veya kavramların varlığını belirlemek için kullanılan bir araştırma aracıdır.

İçerik analizinin tanımlar, zamanla yeni tekniklerin ve uygulamaların da ortaya konulmasıyla değişim göstermiştir. Berelson'e (1952: 17) göre "İçerik analizi, iletişimin sunulan içeriğinin tarafsız, sistematik ve niceliksel tanımıdır".

İçerik analizi, metin materyallerini yorumlayarak ve kodlayarak tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir. Metinleri (örneğin, belgeler, sözlü iletişim ve grafikler) sistematik olarak değerlendirerek, nitel veriler nicel verilere dönüştürülebilir. Bu yöntem, sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmasına rağmen, ancak son zamanlarda örgütsel bilim adamları arasında daha yaygın hale gelmiştir (Columbia University,2021).

Yazılı, sözlü veya görsel belgeleri sistematik olarak analiz etmek için nitel veya nicel olarak kullanılabilen bir yöntem olan içerik analizi, 1950'lere ve kitle iletişim çalışmalarına kadar uzanır (White & Marsh, 2006:22). Bu nedenle İçerik analizinin el yazmaları, ses kayıtları ve dergiler gibi kaydedilmiş insan eserlerine odaklanan nitel bir analiz yöntemi olduğunu biliyoruz. İçerik analizi, katılımcılardan açıkça veri çıkarmadan bu yazılı, sözlü ve görsel eserleri araştırır.

Başka bir deyişle, içerik analizi ile, katılımcılarla etkileşime girmeniz gerekmez, sadece önceden ürettikleri verileri analiz edebilirsiniz. Bu tür bir analiz ile metin mesajları, kitaplar, Facebook gönderileri, videolar ve ses gibi verileri analiz edebilirsiniz. Böylece içerik analizi, metnin araştırılması, incelenmesi ve yorumlanması için kullanılan araştırma yöntemidir.

BİRİNCİ BÖLÜM MEDYA VE KADIN

Medya ve kadın arasındaki ilişki sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında uzun yıllardır çalışılan ve çok farklı açılardan irdelenen bir konudur. Her şeyden önce, medyanın başlangıcından beri her zaman ataerkil bir alan olduğunu kabul etmeliyiz. Ne yazık ki, bu yirmi birinci yüzyılın ilk çeyreğinde değişmedi. Bu, hem temsil hem de son ürün durumunda geçerlidir. Medyada kadın temsilleri toplumdaki kültürel ve sosyolojik değişiklikleri yansıtacak şekilde zamanla gelişti ve değişti. Sürmekte olan en önemli ve en uzun toplumsal hareket, kadınların kurtuluş hareketidir. Kadınların güçlendirilmesinin birincil amacı kadınların yaşam kalitesini iyileştirmek olsa da, aynı zamanda vücut politikasının sosyal, ekonomik ve politik senaryosunda da derin sonuçları vardır. Medya, geniş çapta insanlara ulaşması yoluyla, kadının toplumdaki konumunun ihmal ve marjinalleştirilmesine odaklanarak kadın özgürleşmesi hareketini desteklemede istenen ölçüde olmasa da bir araç olmuştur (Altay, 2018).

Genelde medyada kadının kullanımı sık rastlanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın, toplumsal değişim sürecinde belirli bir gelişim ve değişim göstermiştir. Kadın hareketinin birdenbire ortaya çıkmadığını belirtmek gerekir. Kadınların günlük hayatın her alanında erkeklerle eşit haklara sahip çıkmaları neredeyse asırlık bir mücadeledir. Kadınların toplumdaki rolü ve yeri konusundaki tartışmalar, genellikle erkek egemen ataerkil toplumda cinsiyet klişeleştirme iddiaları ile şekillenmiştir. Bu perspektif içinde, kitle iletişim araçları, çoğu zaman, erkek merkezli toplumun egemenliğinin sağlamaştırılması için bir araç olarak görülmektedir (Ray, 2008:1).

Kadının toplumdaki yeri, tıpkı tüm diğer değer ve geleneklerde olduğu gibi egemen ideolojiler ve bu ideolojilerin kullandığı araçlar vasıtasıyla her gün yeniden üretilmekte ve toplumlara zerk edilmektedir. Dünyadaki ve toplumlardaki gelişmelere paralel olarak kadın ve kadın olmak durumu da değişime uğramaktadır. Erkeklerin kadınlar üzerinde hükümlan olduğu ve onları baskılayıp sömürdüğü bir sistem olarak da tanımlanan ataerkillik, saygınlığın yaşa göre kazanıldığı, her iki cins için farklı hiyerarşilerin, faaliyet alanlarının ve mekânların oluşturulduğu hatta kadınların emeğinde ve çocuk sahibi olmasında kocasının mutlak söz sahibi olduğu bir sistemdir (Can ve Koz, 2018:1).

Medyada kadın temsilleri, toplumdaki kültürel ve sosyolojik değişiklikleri yansıtmak için zamanla gelişti ve değişti. Kadınlar tarihsel olarak yetersiz temsil edildi ve ana akım medyada basmakalıp rollerde yanlış temsil edildi. Bu gönderi, sembolik yok oluşa, kadınlık kültüne ve buna örnek olarak erkek bakışına odaklanıyor ve ardından son zamanlarda işlerin değişip değişmediğine incelenir.

Genelde medyada kadının kullanımı sık rastlanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın, toplumsal değişim sürecinde belirli bir gelişim ve değişim göstermiştir. Bu değişim kadının tarihsel ve kültürel özelliklerini, içinde bulunduğu popüler kültür bağlamında biçimlendirip, kullandığı çeşitli kodlara dönüştüren kitle iletişim araçlarının belirlediği ideolojilerle gerçekleşmektedir. Bilgi toplumunda toplumsallaşma işlevini kitle iletişim araçları üstlenmiştir (Büyükbaykal, 2007:19).

Tarihsel süreç içinde tüm dünyada kadının konumu özel alanla ilişkilendirilmiştir. Mengü'ye (2004: 98) göre; ,kadının kamusal alana çıkabilmesi, ekonomik, toplumsal ve kültürel açıdan büyük bir savaşı gerektirmiştir. Kadın kimliğinin kabulü, kadının varlık bilincinin ayırtına varılması ile gerçekleşir. Bu bilinç, ancak kamusal alanda oluşan benlik bilincidir. Kadının, kendi varlığının bilincine diğer insanlarla kurduğu ilişkiler bağlamında varabildiğini söylememiz mümkündür. Kadın Geleneksel toplumun ataerkil ideolojisi içinde özel alanla sınırlandırılırken, çağdaş toplum yapısının oluşumuyla kamusal alanda yerini almaya başlamıştır. Günümüzde kadının kamusal alanda giderek daha fazla yer aldığı yadsınamaz bir gerçektir.

Eskiden bugüne kadar, dünyanın herhangi bir yerinden bağımsız olarak, kadınların medyada nesneleştirmeye ve klişelere maruz kaldığına inanılıyor ve tanık oluyor. Her zaman medyada klişelere maruz kalan veya ezilen kadınlardır. zamanla bu problemde olumlu bir değişim varsa da dünya çapında kadınlar tarafından karşılaşılan bu durumu için kesin bir çözüm bulunmamaktadır.

1.1.Medyada Kadın Sunumu

Medyada kadının sunumu geleneksel toplumdan modern topluma geçiş süreciyle birlikte değişmektedir hatta olumlu bir değiş göstermiştir. Medyada kadının imajı ataerkil ve geleneksel düşüncenin izleri taşımaktadır. Gerek yazılı, gerekse görsel medyada kadına atfedilen özellikler, ona güç ve statü kazandırmaktan uzak durmaktadır. Eskiden medyada kadın sunumu kadının

güçsüzlüğünü vurgulayarak, kadın bedeninin malzeme olarak nesnelleştirmesinde büyük rolü oynamıştır. Fakat günümüzde de bu algısı devam etmekte olduğunu görülmektedir. Medyada kadınlar hep güçsüz, şiddette uğrayan ya da tacize uğrayan insanlar olarak göstermesi toplumsal konusunda eşitsiz uğradığını gösterir. Medya kadın sunumu konusunda, özellikle haberlerde kullanılan cinsiyet söylemler ve eril düşüncelerle çerçevlemiş bir durumu görmektedir. Medyada kadının sunumu dediğimizde genel anlamda görsel medya mesela televizyon programlarda ya da reklamlarda negatif bir kadın sunumu beklenmektedir. Fakat yazılı basında kadınların sunumu görsel medyada olduğu gibi sansasyonel olaylar çerçevesinde mağdur veya kurban olarak özellikle gazetelerde olduğu gibi magazine kısmında ve arka sayfalarda kadın bedeninin ön plana çıkaran resimlerle yer almaktadır (Utma,2020:3).

Gazetelerde kadınlara yönelik çıkaran haberler çoğunlukla moda, güzellik, yemek ya da alışveriş gibi konularda yapılmaktadır ya da kadın erkek ilişkilerle bağlı konularda yapılmaktadır bu da medyanın günümüzdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliği sürdürülmesinin önemli bir araç olduğunu gösterir .

Medyada, kadına yönelik şiddet, istismar, kadın cinayet konusunda yapılan haberler ve medyada yer alma biçimi uzun zamandır tartışılan bir konudur. Kadınlar medyada yalnızca toplumsal cinsiyet rolleri içerisinde bulunmakta. Kadının imajı daha fazla alışveriş, güzellik, yemek ve magazin konularında yer alırken ekonomi, spor, politik ve finance gibi konular da erkeğin uzmanlık alanı gibi gösterilmektedir. Ülke gündemi, politik tartışmalar gibi gündemlerde ise kadınlar karşımıza ancak ‘moderatör’ olarak çıkabiliyor, görüşüne başvurulmuş erkeklerle görüşlerini soran figür olarak medyada yer alabiliyorlar. Bunun en dikkat çekici örneği açık oturum tartışma programları.

Kadının sosyal hayatta ve iş dünyasında daha etkin olması için çalışmalar devam ederken, diğer yandan ise kadın medyada üçüncü sayfa haberi, cinsel obje veya eğlence unsuru olarak kullanılmaktadır.

1.1.1.Yazılı Basında Kadının Sunumu

Medyada kadın temsilleri toplumdaki kültürel ve sosyolojik değişiklikleri yansıtacak şekilde zamanla gelişti ve değişti. Bununla birlikte, kadın stereotipleri bazı medya metinlerinde görünmeye devam ediyor. Kadınların temsili genellikle erkeklerin kadınları nasıl gördüğü ('erkek bakışı' olarak adlandırılır) veya toplumun kadınlardan nasıl görünmesini ve davranmasını

beklediğiyle tanımlanır. Kadınların pek çok temsili cinselliğe ve duygulara odaklanır. Diğerleri çocukları veya romantik partnerleriyle olan ilişkilerine odaklanır.

Her şeyden önce, medyanın başlangıcından beri her zaman ataerkil bir alan olduğunu kabul etmeliyiz. Medya yöneticisi veya gazeteci olarak kadınların sayısı hala erkek meslektaşlarından daha düşükken, medyanın dili ve üslubu hala ideal olmaktan uzak. Kadınlar tarafından yazılsa bile, kadınlarla ilgili haberler bazen kasıtsız önyargı ve ayrımcılık içerir. Bu sorunun basit bir çözümü yoktur, çünkü ayrımcılık basitçe belirli kelime öbeklerini veya kelimeleri kullanmaktan kaçınarak çözülemez.. Kadınlar ya medya tarafından görmezden geliniyor ya da hatalı ve önyargılı varsayımlar ve bilgilerle yanlış temsil ediliyorlar (Altay:2018).

Gazete sadece bilgi sağlamaz, aynı zamanda yorumlamaya, bunların önemini anlamaya ve ayrıca eğlendirmeye yardımcı olmaktadır. Büyük şehirlerden çıkan gazeteler daha sonra daha küçük yerlere de yayılmıştır. Kitle iletişim araçları, kamuoyunun gündemini yerleştirerek, politika yapıcılarını etkileyerek, araştırmaları etkileyerek ve fırsatları değerlendirmeye teşvik ederek çeşitli konularda önemli bilgi kaynakları görevi görmektedir. İyi bir gazete ve iyi bir okuyucu, bir insanı ve içinde yaşadığı evreni anlamaya çalışmanın ciddi işiyle meşguldür. Yazılı basının, gazetelerin ve dergilerin erişimi, yaygın cehalet nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde çok daha azdır. Bununla birlikte, yazılı basın, kamuoyunu etkilemede ve haber olarak yapılandırılan şey için gündem belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Genel olarak, gazeteler ve dergiler cinsiyet klişelerini pekiştiriyor (Abbasi,2020).

Yazılı basında zamanla artan feminist eleştirisi ve feminist profesyonellerin katılımı ile bu durum biraz değişti. 1980'lerde, gazeteler ve süreli yayınlar arasında kadın sorunlarına yönelik genel ilgisizlik yerini biraz farkındalığa ve daha iyi haberlere bıraktı. Daha önce, kadınlar ve sorunları ya da sorunları bir gazetenin ön sayfasında asla yer almıyordu ve kadınlar ağırlıklı olarak zulüm mağdurları olarak tasvir ediliyordu.

Bugün kadınlar, eski klişeleşmiş cinsiyetçi imgelerle ve arka sayfalarda yan yana şekillendikleri ana akım yazılı medyada daha “görünürler”. Yıllar geçtikçe, medyadaki feminist baskılar, seçilen kadın sorunlarına ayrılan alanda kademeli bir artışa ve açıkça cinsiyetçi ve kadın karşıtı öğelerde ve makalelerde gözle görülür bir düşüşe yol açtı. Yine de kadın ve kadın meselelerinin gazete ve dergilerde temsili konusunda ciddi bir belirsizlik var.

Yıllar geçtikçe gazetelerde kadın sorunlarının bulunmasının iyileştiği inkar edilemez. Günümüzde medya tetikte ve kadın sorunlarına yeterli haber verilerek ağırlık veriliyor.

Gazetelerde kadınlarla ilgili daha az makale içeriyor. Kadın meselelerinin yazılı basında yer almasının yeterli olmadığı ve kültürel önyargıları olmadan olmadığı ima ediliyor.

Medyadaki bu kültürel önyargıların genel olarak tamamen ortadan kalkması zaman alacaktır. Bu arada, toplumsal cinsiyet önyargılarının ortadan kaldırılmasında uzun bir yol kat edebilecek ve kadınların işgal için herhangi bir gerekçe sunmak zorunda kalmadan hak ettikleri yere sahip olacakları belli bir ağırlık kazanmaya yardımcı olabilecek belirli yaklaşımlar yapılabilir. Ana akım gazetelerin kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle ilgili haberleri ezici bir şekilde olay temellidir ve bu şiddeti sistematik bir sosyal sorun olmaktan çok bir dizi münferit olay olarak sunar. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle ilgili yaygın mitlere açıkça meydan okuyan tematik habercilik, mağdurların adalet ararken karşılaştıkları zorlukları anlatır ve hayatta kalanlar için destek ve kaynaklar hakkında bilgi sağlar, çok nadirdir (Abbasi,2020).

Bununla birlikte, elektronik medyanın genişlemesi bağlamında haberlerin ve görüşlerin sunumunda gözle görülür değişikliklerle, yıllar içinde kadın konularının basında yer alması önemli ölçüde değişmiştir. Daha iyi hale gelme olasılığı da bulunmaktadır.

1.1.2. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet, feminist çalışmalar için bu iki terim arasında doğru bir ayrım yapmanın önemli olduğu iki farklı insan kategorisidir. Baştan, cinsiyet ve cinsiyet arasındaki farklılıkların, bu terimlerin anlamlarına atanan değerlere bağlı olduğu belirtilmelidir. Daha ayrıntılı olarak ele alınacağı gibi, cinsiyet büyük olasılıkla biyolojik olanı temsil eder. Toplumsal cinsiyet, toplumsal ve kültürel değerlerle türetilmiştir. “Toplumsal cinsiyet” terimi, büyük olasılıkla, çevresel faktörlerin etkisiyle sosyalleşme süreciyle kazanılan bir kimliği ifade eder. Burada çevresel faktörler feminist terminolojide esastır ve kültürel, sosyal, politik ve ayrıca ekonomik değişkenleri içerir (Gazi, 2014:13).

Cinsiyet eşitsizliği, bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak eşit olmayan muamele veya algılarını ifade eder. Toplumsal olarak inşa edilmiş cinsiyet rollerindeki farklılıklardan kaynaklanır. Cinsiyet sistemleri genellikle ikili ve hiyerarşiktir; Toplumsal cinsiyet ikili sistemleri, günlük yaşamın sayısız boyutunda kendini gösteren eşitsizlikleri yansıtabilir. Cinsiyet eşitsizliği, ister ampirik olarak temellendirilmiş ister sosyal olarak inşa edilmiş olsun, ayrımlardan kaynaklanır (Wood ve Julia, 2005).

Cinsiyet eşitsizliği, belirli bir toplumun ekonomik yapısına ve sosyal organizasyonuna ve toplumdaki belirli bir grubun kültürüne bağlı olarak birçok farklı biçim alır. Cinsiyet eşitsizliğinden söz etmemize rağmen, benzer konumdaki erkeklere göre dezavantajlı olanlar genellikle kadınlardır. Kadınlar genellikle aynı veya karşılaştırılabilir iş için daha düşük ücret alırlar ve özellikle iyi pozisyonlara yükselme şansları sıklıkla engellenir. Her ikisi de ev dışında ücretli işlerde aynı miktarda zaman harcasalar bile, bir kadının kocasına kıyasla yaptığı ev işi ve çocuk bakımı miktarında genellikle bir dengesizlik vardır. Kadın profesyoneller karşılaştırılabilir üretkenliğe sahip erkeklerle eşleştirildiğinde, erkekler yine de çalışmaları için daha fazla tanınma ve kariyer basamaklarını daha hızlı yükseltmektedir.

Genel olarak, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, küçük çocuklara öğretmek ve hemşirelik gibi kadınlar tarafından en sık yapılan işlere, erkekler tarafından en sık yapılan inşaat ve madencilik gibi işlerden daha az ücret ödenmesi anlamına gelir. Kadınlara yönelik cinsel sömürü ve şiddet, pek çok açıdan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir parçasıdır. Savaşlarda ve ulusal ayaklanmalarda, bir ırksal etnik grubun kadınları, genellikle, kasıtlı bir utandırma ve aşağılama silahı olarak, karşıt ırksal etnik grubun erkekleri tarafından tecavüze uğruyor. Ev içinde kadınlar, özellikle de istismarcı bir ilişkiden ayrılmaya çalıştıklarında, genellikle kocaları veya erkek arkadaşları tarafından dövülmeye, tecavüze ve cinayete karşı savunmasızdır. Kızların ve kadınların bedenleri seks işçiliği-pornografi ve fuhuşta kullanılıyor. Batı kültürlerinde filmlerde, televizyonda ve reklamlarda sergileniyorlar (Lorber, 2010: 5).

Cinsiyet eşitsizliği şimdi ve muhtemelen her zaman insan toplumlarının bir özelliği olmuştur. bir kültürün "erkek" veya "kadın" olmaktan beklentileri her zaman farklı olmuştur. örneğin çoğu kültürde savaşlar kadınlar tarafından değil erkekler tarafından yapılır. çocuk yetiştirmek genellikle erkeklerin değil kadınların işi olarak görülüyor. bu roller, cinsiyetler arasındaki önemli biyolojik farklılıklara dayanıyorsa anlamlı olabilir. ama çoğu durumda öyle değil. örneğin, günümüz dünyasındaki cinsiyet eşitsizliği, iki cinsiyetin çalışması için kazanılan parayı içerir.

1.1.3. Medyada Kadın ve Cinsiyet Eşitsizliği

Kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayalı ayrımcılık, tarihteki en eski sorunlardan biridir. Toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet kalıpları sosyal psikoloji alanına sokulsa da, kadınlar her zaman göz ardı edildi ve bunlara ancak 1970'lerin başlarında

değınılebıldı. Bugün dünya kadın ve erkeğın eşıt avantajlara sahip olduğu bir yer değıl. Dünya ekonomik forumu 2020 cinsiyet eşıtsızlığı endeksi detaylı bir çalışmada 153 ülke arasında Türkiye 133.sırada yer almaktadır. Cinsiyet eşıtılığının en yüksek düzeyde olduğu lkeler İzlanda, ardından Norveç ve İsveç geliyor (Kara,2020:2) . Türk toplumda yer alan Tolumsal cinsiyet eşıtsızlığı konusunu baktığımızda uzun yıllar boyunca hkmetlerin, kurumların ve en önemlisi kadın hareketinin gsterdiğı büyük çabalara rağmen, kadınlar ve kız çocukları hala şiddete maruz kalmakta, istismar edilmekte, insan ticaretine maruz kalmakta, eğıtime ve siyasete katılımları reddedilmekte ve daha birçok insan hakları ihlaliyle karşı karşıya kalmaktadır.Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşıtsızlığının ortadan kaldırılması konusunda özellikle 2000 yılının başından sonra ilerleme kaydedilmesine rağmen, istatistikler hala acı gereğı yansıtmaktadır. Dünya Ekonomik Forumu'nun 2020 Cinsiyet Uçurumu Endeksi'ne göre Türkiye, 156 lke arasında 133. sırada yer alıyor. Son verilere göre Türkiye'de milletvekillerinin sadece %17'si kadın. Son seçimlerden önce de durum pek farklı değıldi. Çeşitli çabalara rağmen, rakamlar temsil açısından eşıtlıktan uzaktır. Hayatın birçok alanında olduğu gibi, toplumsal cinsiyet eşıtsızlığı işğc piyasasında da devam etmektedir. Kadınların işğcne katılım oranı %32, erkeklerde ise %68'dir (TK İşğc İstatistikleri 2020). Erkeklerde işsizlik oranı yüzde 13, kadınlarda yüzde 14,5. Kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet eşıtsızlığı üzerinden ortaya çıkan bir kavram olduğu gereğı, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaygın. . Bu rakamlar, Türkiye'de toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin boyutunu ve konunun ciddiyetini ortaya koymaktadır (UNFPA/ Türkey:2021).

Medya, dünyayı tanıtmak için bir araç olarak görülürken, bilgi ve eğıtimden eğılenceye tüm alanlarla ilgili hikayeler medya aracılığıyla sunulur (McIntosh, 2013). Cinsiyet, toplum tarafından kadın ve erkeğı birbirinden ayıran bir sınıflandırmadır. Kadınlar, herhangi bir toplumun gelişiminde ve ilerlemesinde anahtar rol oynadığından, medya sosyal değışim için bir araçtır, feminist düşünceler, medyanın bu konuda önemli rol oynadığı kadınları güçlendiren kadın hakları anlayışını artırmıştır. Kadın rolü, tüm dünyada medya tarafından önemli bir yere sahiptir (Adnan vd, 2019:1442).

Medyaya bir meslek olarak bakıldığında, kadınlar medya sahipliğı, bilgi üretimi ve karar alma pozisyonlarında yetersiz temsil edilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşıtsızlıkları medya içeriğinde daha da belirgindir: kadınlar hem niceliksel hem de niteliksel açıdan yetersiz temsil edilmektedir.

Medyanın bir diğ er modern endişesi, kadınların medya mesleklerine erişiminin olmamasıydı. Kadınlar, haber odalarında, televizyon ve radyo istasyonlarında, film yapımında ve medya kuruluşlarının mülkiyetinde ciddi şekilde yetersiz temsil ediliyordu. İçeride daha fazla kadının medyadaki birçok kadının diğ er sorunlarının     lmesine yardımcı olacağı iddia ediliyordu.

Avrupa'da kadınlar, haberlerde duyulan, hakkında okunan veya görülen kişilerin yalnızca dörtte birini temsil ediyor, nadiren uzman sıfatıyla temsil ediliyorlar ve bazı alanlar h l  çok erkek egemen ( rneğın,  n sayfa hikayeleri, siyaset ve h k met, ekonomi)). Buna ek olarak, medya içeriğinde toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının s rekliliğı, sosyal medyada cinsiyetçi nefret söyleminin yaygınlığı, karşı-klişelerin azlığı ve kadına yönelik şiddet gibi meselelerin medyada sıklıkla sansasyonel olarak yer alması acilen ele alınması gereken konulardır (Council of Europe,2021).

Kadınların medyada yetersiz temsil edilmesine dünyanın her yerindeki toplumsal cinsiyet aktivistleri itiraz ediyor. Araştırmalar, kadınların reklam panolarında ciddi haber kaynaklarından daha fazla model olarak gösterildiğini gösteriyor. Kadınlar neden sürekli olarak dar bir rol yelpazesinde tasvir ediliyor? Görsel temsil dünyayı nasıl anlamlandırdığımızın bir aracı ise ve kadınlar sürekli olarak dar bir rol yelpazesinde ve özellikle ikinci sınıf vatandaşlar olarak resmediliyorsa, bu bizim dünya anlayışımızı şekillendirmiyor mu? Çalışmanın kritik ilgi alanlarından biri, yazılı basında toplumsal cinsiyet imgelerinin inşası, seğıimi ve  retimiydi (Soobben ve Deseni, 2010:2).

1.2. Türk Medyasında Kadın

Türk kadınının tarihsel süreç içerisinde toplumsal alandaki rolü ve konumunu sorgulamak, günümüzün modern Türk kadını imgesini doğru değ erlendirmek açısından önem taşımaktadır.

1.2.1. Türk Toplumda Kadın

Türklerde kadın tarih sahnesinde her zaman önemli rol oynamış, kadınların konumu içerisinde yer aldıkları kültüre ve toplum yapısına göre değ işiklikler göstermiştir. Eski Türklerde kadın,gerek devlet işlerinde, gerekse toplumsal yaşantıda hak ettiğı değ ere kavuşmuştur. Eski

Türk devlet geleneğinde kadına o dönemde başka hiçbir topluluğun vermediği kadar önem verildiği görülmektedir.

Gökalp'in ifadesiyle (2005, 167), "Kadın Türk toplumunda annelik özelliğinden kaynaklanan yüce bir değer olarak kabul edilmektedir. Ailenin ve devletin varlığının tesisi açısından kadına özel bir önem atfedilmiştir". Eski Türk devletlerinde kadınlar, sosyal alanda da birçok hakka sahip olup, mal, mülk edinebiliyorlardı. Boşanma hakkı sadece erkeğe ait değildi, kadının da kocasını boşama hakkı bulunuyordu.

Eski Türklerden Osmanlı Devleti'ne kadar geçen sürede kadına yönelik bakış açısında birtakım değişimler yaşanmıştır. Eski Türk devletlerinde önemli rol üstlenen kadın, Osmanlı Devleti'nin ilk kuruluş yıllarında da manevi desteği ile ailesine büyük katkılar sunan yüce bir değer olarak toplumda var olmuştur. Osmanlı toplumunda kadının toplumsal ve siyasi alandaki rolü eski Türk devletlerine kıyasla birtakım sınırlamalarla karşılaşmış olsa da, değerinden bir şey kaybetmemiştir.

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte erkeklerle eşit düzeyde eğitim imkanlarına sahip olan kadınlar erkeklerle eşdeğer mesleklerde yer almaya başlamıştır. Yeni Türk devletinde kadının rolü de büyük ölçüde değişime uğramış, modernleşme ile yaşanan dönüşüm kadının toplumsal alandaki rolünün de farklılaşmasına yol açmıştır. Yılmaz'ın belirttiği (2007, 106) gibi, "Yeni Türkiye'nin modern kurgusunda kadın, modern bir imge olarak görünür kılınmak istenmiştir. Modern bir imaj olarak kullanılmak istenen kadın, öncelikle özel alanın dışına çıkarılmış ve kendisine kamusal alanın kapıları açılmıştır. Cumhuriyet devrimleriyle kadın, eğitilmiş ve meslek sahibi kimliğiyle kamusal alanda çağdaş Türkiye'nin taşıyıcı imgelerinden biri haline getirilmiştir".

Cumhuriyet dönem sonrası Türkiye'de kadın hakları alanında yaşanan gelişmeleri baktığımızda Türkiye'de çok partili yaşama geçişle birlikte, çağdaş uygarlığın değerlerini henüz yeterince özümseyememiş bir toplumda uygulanmaya başlayan popülist siyaset anlayışı, her konuda olduğu gibi kadın hakları konusunda da Atatürk devrimlerinden geriye dönüş niteliği taşıyan tersine bir süreci başlattı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında artık Türkiye'nin Batı'nın bir parçası olduğunu düşünen siyasetçiler ve aydınlar, kadın hakları konusunda geri dönüşün olamayacağına inanıyorlardı. 1960'larda sol ideolojilerin kendilerini serbestçe ifade etme olanağını kazanmasıyla birlikte, birçok toplumsal sorun gibi, kadın sorununa da ilgi artmıştır. Ama tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sosyalizmin soruna bakışı, devrimle birlikte

toplumdaki tüm çelişkiler gibi kadın sorununun da kendiliğinden çözüme kavuşacağı şeklindeydi. 1960 sonrası dönemde kadın sorununa yönelik ilgi artışı Türkiye’ye özgü bir durum değildir. Dünyada da bu konudaki çalışmalar hız kazanmıştır. Bunun sonucu olarak 1975’in Birleşmiş Milletler tarafından Dünya Kadın Yılı olarak ilan edildiğine ve bu tarihten sonra kadın sorunuyla ilgili uluslararası konferansların düzenlenmeye başlandığına tanık oluyoruz. 1975’de Mexico City’de düzenlenen ilk Dünya Kadın Konferansı’nda, her üye devletin kendi kadın sorunlarını ele alacağı toplantılar yapması kararına uyularak, kadın derneklerinin girişimiyle Türkiye Kadın Yılı Kongresi adıyla geniş katılımlı bir ulusal kongre düzenlendi. 1995 yılında Pekin’de toplanan son Dünya Kadın Konferansı’nda, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı adlı bir belge kabul edildi. 1978 yılında, Türk Sosyal Bilimler Derneği, Türk Toplumunda Kadın başlıklı bir etkinlik düzenledi. 1980’lerden itibaren Türkiye’de kadın sorunu ile ilgili tartışmalar giderek genişleyen bir tabana yayıldı. bu dönemde ilk kez feminist örgütler kadın hareketinde ön almaya başladılar. 1979’da imzaya açılan Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ni (CEDAW) Türkiye 1985’de bazı çekincelerle imzalamıştı. Ama sözleşme, onay için TBMM’ne getirilmemişti. Pekin Platformu’nun gereği olarak 2002 yılında çekinceler kaldırılarak, sözleşmenin TBMM’nin onayına sunulması ve 23 yıl sonra yürürlüğe girmesi sağlandı. İslâm ülkeleri ile karşılaştırıldığında, Türkiye’nin çok üstün bir konumda olduğu hemen fark edilmektedir (Kaymaz,2010:350-353).

Son donemlerde Türk medya da kadın olmak nedir konusuna baktığımızda kadınlar cinsel şiddet, taciz ve cinayet haberlerinin nesneleri olarak raporlarda birer rakam olmayı sürdürürler. Kadınlar için hoyrat bir yaşam devam eder gider. Bu dev toplumsal sorunların ötesinde medya sektörü kadın sorunlarının en görünür olduğu alanlardan biri. Ülkemizdeki haber endüstrisine bakalım örneğin. Kadınlar yazılı medyada daha çok yayın bölümlerinde görev almakta. TÜİK rakamlarına göre editörlük, grafikerlik ve yazı işleri alanında çalışan kadın sayısı, erkeklere yakın. Medyada çalışan kadın gazetecilerin erkeklere oranı ise yüzde 28 düzeyinde. Ancak nitelikli, entelektüel iş gücü söz konusu olduğunda kadının önü hızla kesiliyor. Görünürde direkt bir ayrımcılık olmasa da herkesin çok iyi bildiği “camdan tavanlar”, “şeffaf çatılar” kadınları bekliyor. Gelelim televizyon endüstrisine. Ekran önü ve ekran gerisi istihdam rakamları değişkenlik göstermekte. Kadınlar “hard news” denilen ciddi haber etrafında pek görünmüyor. En fazla tamamı erkeklerden oluşan tartışma programlarında moderatör olarak boy gösteriyorlar. Geleneksel medya eril geleneğini sürdürmekte kararlı ancak bu durum kadınları durdurmuyor.

Onlar da dijital mecralarda kendilerine yer açmaya çalışıyorlar. Haber portallarında ve gazetelerin websitelerinde kadın yayın yönetmeni oranı yüzde 20 ile yüzde 30 arasında değişiyor. Basılı gazetelerde ise bu oran ancak yüzde 10. Haber medyasında kadınların eksikliği haberin diline bire bir yansıyor (Aslı, 2010).

1.2.2. Türk Kadınının Kalkınmasında Medyanın Rolü

Tarih boyunca geleneksel toplumdaki modern topluma geçiş süreciyle birlikte kadının statüsü olumlu bir değişim göstermiş, bireysel hakların edinimi ile birlikte kadın özel alanından dışarı çıkarak toplumsal hayata dahil olmuştur. Kadının var olma mücadelesinde kitle iletişim araçları önemli rol oynamıştır. Medyada kadının var oluşu ve temsili, günümüzde halen ataerkil ve geleneksel düşüncenin izlerini taşımakta, kadının kimliği ve konumu açısından sorunlu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Özne olmaktan daha çok, tüketim nesnesi olarak medyada varlık gösterebilen kadın, tarih boyunca elde etmeye çalıştığı var olma mücadelesinde medyada hak ettiği yeri almaktan uzak görünmektedir (Can ve Koz, 2018:2).

Türkiye’de kadınlar bir yandan gelişmiş Batı ülkelerinde yaşanan kadın sorunlarının birçoğu ile gerek özel gerek kamusal hayatlarında yoğun biçimde karşılaşmakta öte yandan da kültür ve geleneğin ağırlaştırdığı başka türlü baskılarla mücadele etmektedirler.

Geniş bir kadın nüfusu, kadın erkek ilişkileri söz konusu olduğunda, kendilerine söz ve yaşam hakkı tanımayan bir geleneğin ve törelerin baskısı altındadır. Kısacası, Türkiye’de medyada kadının temsiliyle ilişkili sorun, eşitlikçi bir temsil sorunu olmanın ötesine geçer; kadınların yaşam hakkını ve kadın cinselliğini yok sayan bir gelenek ve kültürün medyada nasıl yeniden üretildiği ya da pekiştirildiği sorununa dönüşür.

1.3. Sri Lanka Medyada Kadın

Her toplumda olduğu gibi, Sri Lanka toplumunda da kadınların rolü yüzyıllardır tartışılan ve üzerinde mücadele edilen bir konudur.

1.3.1. Sri Lanka Toplumunda Kadın

Sri Lanka toplumunda İngiliz Sömürge döneminde, önemli bir milliyetçi, sömürgecilik karşıtı ajitasyon, Seylanlı kadınların (Seylan, Sri Lanka’nın eski adı) hem ev içinde hem de dışında rolü ve statüsüne odaklandı. Kadınların eğitimi, ev dışında istihdamı, siyasi haklar için

ajitasyonları, siyasi görev üstlenmeleri vb., tarihin çeşitli anlarında kadınların “geleneksel” rolleri ve Seylan toplumuna olan durumu için potansiyel tehditler olarak algılanmıştır (Alwis,2002:675).

Sri Lankalı kadınlar ikincil bir statüye sahip olmaya devam ediyor. Kamu ve özel sektöre girerken, bankalarda, hastanede, okullarda ve devlet kurumlarında çalışan çok sayıda kadın olduğu için kadınların eşit fırsatları ve ücretleri paylaştığı düşünülebilir. Birçoğu bunu Sri Lanka'daki kadınların statüsünün bir göstergesi olarak yanlış yorumluyor ve kadınların diğer Güney Asya ülkelerindeki kadınlara kıyasla gerçekten daha iyi durumda olduğunu iddia ediyor. Bununla birlikte, gizli gerçek şu ki, kadınlar genel olarak işgücünde düşük statülü ve ücretli ikincil pozisyonlarda bulunuyorlar (Abeyasekara ve Silva, 2016:57).

"Bir ülkenin kadınları köleyse, erkekler asla özgür olamaz." Bu sözler, 1980 yılında bir Sri Lanka dergisi olan Voice of Women'ın başyazarı tarafından alıntılanmıştır (aktaran Vinding, 2015). Yakın zamanda, Sri Lanka'nın önde gelen ve tarafsız bir haber sitesi olan Groundviews, Sri Lanka'daki Cinsiyet Paradoksu makalesine yukarıdaki alıntıyı dahil etti. Sri Lanka, kadınların istismarı, sömürüyü ve sömürüyü durdurma hakları için mücadele eden kadın aktivistlerle ilgili uzun bir geçmişe sahiptir.1970'lerden beri Sri Lanka'da kadınların refahı. Ancak o zamandan bu yana ülkedeki etnik savaş, küreselleşme, liberalleşen ekonomik kalkınma ve yeni medya kültürü nedeniyle işler değişti. Sonuç olarak, kadınların özerkliği diyalogu sosyo-kültürel değişimlerle birlikte değişmektedir. Her toplumda kadınlar kendilerini marjinalleştiren sosyo-ekonomik, politik-kültürel unsurlarla boğuşmaya devam ediyor ve Sri Lanka'daki kadınlar da aynı çıkmazla karşı karşıya gelmektedir (Vithanage,2015:4).

Sri Lanka'daki kadınların durumu, geleneksel, sömürgeci ve bağımsızlık sonrası toplumlarda yerleşik ataerkil değerlerden, nispeten liberal geleneksel yasalar ve yasalar tarafından etkilenmiştir. Cinsiyet eşitsizliği hukuk sistemine ve İngiliz sömürge yönetimi sırasında getirilen normlara yansdı. Sömürge yönetimini izleyen geçiş yıllarında, Sri Lankalı politika yapıcılar, kadınların yaşam kalitesini önemli ölçüde iyileştiren ücretsiz sağlık ve eğitim hizmetleri başlatmıştı. Güney Asya'nın geri kalanıyla karşılaştırıldığında, Sri Lankalı kadınlar çok varlıklı, yüksek yaşam beklentisi (74 yıl), neredeyse evrensel okuryazarlık ve alt kıtanın geri kalanında neredeyse eşsiz olan ekonomik fırsatlara erişimden yararlanıyorlar (Asian Development Bank, 1999:9).

Sri Lanka medyasında kadın temsilinden bahsederken. Sri Lanka'daki kadınlar, ister genç ister yetişkin olsun, cinsiyetleri ve cinsel kimlikleri nedeniyle ana akım medyada temsil edilmelerinde kesişen dezavantajlarla karşı karşıya. Ana akım medya, olumsuz klişeleri pekiştirdiği ve kadın sorunlarını sansasyonel hale getirdiği için genellikle etik habercilik standartlarını ihlal eder. Medyanın son teknolojik gelişimi, toplumsal cinsiyet adaletindeki bu boşluğu gidermek için kârlı bir şekilde yönlendirilmedi. Bu eksik ve kötü temsil, kadınların toplumsal cinsiyet diyalogunu yeniden şekillendirmeye, toplumsal cinsiyet dinamiklerini değiştirmeye ve her düzeyde hayati önem taşıyan seslerine kulak verilmesine engel oluyor. Küresel Medya İttifakı ve Medya tarafından hazırlanan 2013 tarihli bir raporda, Sri Lanka'nın tarihinin izini sürerken, sosyal ve dijital medya, kadınların ifade özgürlüğü ve medyaya erişim konusunda toplumsal cinsiyetin medyada nasıl tasvir edilmesi gerektiğini gözden geçirmenin önemini gösteren bilgiler öne çıktı. Ayrıca, rapor, medyada haber yapan kadınların sayısının görece düşük olmasıyla ilgili endişelerini dile getirdi; bu oran yüzde olarak yalnızca %37'ye ulaştı. Medya, toplumsal cinsiyetin klişe tasvirine meydan okumadı, ancak buna bağlı kalmaya devam etti (Perera,2020). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında 2020 yılın Dünya Ekonomik Forumu'nun Toplumsal Eşitsizlik Endeksi'ne 153 ülke arasında Sri Lanka 102.sırada yer almaktadır.

2015 yılında, IFJ Medya ve Asya-Pasifik Araştırma Projesi'nin bir parçası olan 'Sri Lanka'da Medya ve Toplumsal Cinsiyet' başlıklı ülke raporu, Sri Lanka medyasında toplumsal cinsiyet kapsayıcılığının eksikliğini ve düşündürücü ve kışkırtıcı medyaya yönelik artan ihtiyacı açıkça vurgulamaktadır. Sri Lanka'da kadınların karşılaştığı sayısız zorluk ve sorunla ilgili anlayışlı tartışmalar. Rapor, kadın gazetecilerin, elverişli olmayan veya güvenli olmayan çalışma ortamlarıyla ve haber odalarındaki güçlü erkek önyargısı ve medya endüstrisinde kadınlar için zorlu bir iş yeri yaratan yukarı doğru hareketlilik fırsatlarının eksikliği gibi birçok sorunlu çalışma koşuluyla mücadelede verdiği mücadeleyi daha da detaylandırıyor (IFJ, 2015:3).

Sri Lanka medyası, yerleşik etik gazetecilik standartlarından sapmaya devam ediyor. Buna grafik resimler, yanıltıcı fotoğraflar ve olaylarla ilgili yorumlar, etnik gruplara karşı seçici olarak kullanılan ırksal etiketler, olgusal hatalar ve raporlamada 'tepki hakkının' reddedilmesi dahildir. Buna göre, Sri Lanka medyasında kadınların temsili yıllar içinde birçok etik standardı ihlal etti ve bu da olumsuz klişelerin pekiştirilmesine neden oldu. Bu klişeleştirme, kadınların toplumda nasıl algılandığını doğrudan etkileyebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE VE SRİ LANKA YAZILI BASININDA KADIN

Medya, kitle iletişimiyle geniş bir izleyici kitlesine ulaşma gücüne sahip olduğu için modern zamanlarda toplumun en önemli aracı olarak kabul edilmektedir. Kadınların güçlendirilmesi, herhangi bir toplumun sosyal ve ekonomik büyümesi için çok gereklidir. Öte yandan medya, son zamanlarda kadınların güçlenmesinde hayati bir rol oynamaktadır ancak bazen kadınlarla ilgili haberleri yayınlarken cinsiyet eşitsizliğini de beraberinde getirmektedir.

Bu bölümde, iki farklı ülkedeki medya sektöründen dört farklı gazeteden yayınlanan kadın haberleri nitel içerik analiz tekniği kullanılarak Ocak 2020'den Nisan 2020'ye kadar toplanan verilerden elde edilen bulgulara odaklanacaktır. Bu çalışma, son dönemlerde Türk basında ve Sri Lanka basında yer alan kadın temsilini incelemek ve karşılaştırmalı bir çalışma yapmak amacıyla tasarlanmıştır. Kadınlarla ilgili haberlere, özellikle de başlıklara ve kullanılan ifadelere önem verilmektedir.

Kadınların basında sunumunu araştıran bu bölümünde bazı araştırma soruları çözmek amacıyla tasarlanmıştır. (i) Türk ve Sri Lankalı kadınlara haberlerde nasıl sunulduğu? (ii) Ne tür kadın imgesi empoze etmektedir? ve (iii) kadınlarla ilgili hangi tür haberlere daha fazla önem verilmektedir? Böylece kadınların Türk ve Sri Lanka yazılı medyasında nasıl temsil edildikleri üzerinde durulacak. Böylece kadın görseller ve kadın haberlerinde kullanılan başlıklara odaklanılacaktır. Ardından yazılı basında empoze edilen kadın imajını incelemektedir.

Bu çalışmada, her iki basında da popülerlikleri ve satış rekorları nedeniyle dört ana gazete seçilmiştir. Türk basınından Sabah ve Sözcü gazeteleri, Daily News ve Ceylon Today gazeteleri Sri Lanka basınından kadınlarla ilgili haberlere yönelik tutumları inceleniyor.

Çalışmanın verileri Ocak 2020 - Nisan 2020 zaman dilimi içerisinde Sabah, Sözcü, Daily News ve Ceylon Today gazetelerde kadınlarla ilgili yayınlanan haberleri kullanmaktadır. Araştırmanın güncel bir versiyonuna sahip olmak için bu zaman aralığı seçilmiştir. Bu çalışmada kadınlarla ilgili hem yerel hem de uluslararası haberler incelenmiştir. Geniş bir perspektifte "kadın" kelimesini ve başka bir deyişle kadını tanımlayan her türlü haberler dikkate alınmıştır. Çalışmada kullanılan verileri gazeterin resmi websitelerdeki arşiv kısmından ve E- gazette yoluyla toplanmaktadır.

Çalışmamı daha geniş bir şekilde açıklamak için bu dört gazeteden kadınlarla ilgili tüm haberleri yedi kategoriye ayrılmaktadır, bu da çalışmanın sonuçlarını iki farklı basında açıklamayı ve karşılaştırmayı kolaylaştırmak için yapılmaktadır. Bu kategoriler daha detaylı şekilde açıklanacaktır.

Çalışmasının amacını ulaşmak için Türk ve Sri Lankalı gazetelerinde kadın temsiliinin tutumunu analiz ederken birkaç faktör dikkate alınmaktadır. Bu iki farklı basından toplanan veri sayısındaki sonuçlar ve kadınlarla ilgili haberlere verilen değer ve alan, her ülkenin nüfusu, ekonomik sonuçları, siyasi ve sosyal sorunları, ideolojiler ve bu toplumlardaki cinsiyet eşitliği gibi faktörlerden etkilenmektedir. Ayrıca 80 milyon nüfusa sahip Türkiye, basın ve medya faaliyetlerini uzun zaman önce Osmanlı İmparatorluğu'nda kurarken, 21 milyon nüfuslu küçük bir ülke olan Sri Lanka, 18. yüzyılda ilk gazetesini yayınlamıştır. Kadınlarla ilgili yayınlanan haber sayısı bu faktörlerden dolayı farklılık gösterebilir. Bununla birlikte bu çalışma kapsamında incelenen haber sayısı kadar kadınların adil olarak temsil edildiğinin altını çizmek haksızlık olmayacaktır.

2.1. Türk ve Sri Lanka Gazetelerindeki Kadın Haberlerine İlişkin Veriler

Bu çalışma çerçevesinde, dört ana gazetede kadınlarla ilgili farklı konular ele alınmıştır. Spesifik hale getirmek ve bu çalışmayı daha iyi anlamak için tüm gazetelerden toplanan veriler yedi kategori altında ayırıp tartışılmaktadır.

1. Kadına şiddet haberleri
2. Eğlence ve Dergi haberleri
3. Kadın Başarı haberleri
4. Kadın Spor haberleri
5. Kadın Siyaset haberleri
6. Kadının Sosyal ve diğer Rollü Haberler
7. Kadın Suçlu haberleri

Yukarıda bahsedildiği gibi, kadınlarla ilgili tüm haberleri bu yedi kategori altında tartışmaktadır, bu da çalışmayı basit şekilde anlamak sebebiyle yapılmaktadır. Birinci kategori altında kadına yönelik şiddet, kadın ölüm, suç, taciz, kaza, tehdit ve cinayet haberleri gibi tüm haberler yer almaktadır. İkinci kategori eğlence haberleri, dergi özellikleri taşıyan kadın haberleri

saymaktadır, özellikle eğlence sektöründeki kadın haberleri, ünlülerin hayat ve moda ilişkili haberleri içermektedir. Üçüncü olarak kadınların başarısının tanınması kategorisi kadınların başarısı, ekonomik ve finansalanlarında çalışmaları ve başarıları konuşan haberler içerir. Dördüncü kategori kadın spor haberlerdir, kadın oyunları ve kadın oyuncularla ilgili haberlere odaklanmaktadır. Beşinci kategori tamamen kadın siyaset ve kadın siyasetçilerle hakkında yer alan haberleri içermektedir. Sosyal ve diğer kadın rolleri kategorisinde kadınların toplumda oynadığı anne, eş, sevgili vb rollere yönelik yayınlan haberler ve kadınlarla ilgili rastgele yayınlanan tüm haberleri içerir. Son kategori kadın failler / suçlular, kadınlar tarafından işlenen suç, dolandırıcılık, hırsızlık veya cinayet haberleri içerir. Dolayısıyla dört gazeteden toplanan kadınlarla ilgili yayınlanan tüm haberler bu yedi kategori altında özetlenmiş ve aşağıdaki tablolarda bu kategoriler altındaki haber dağıtımını göstermektedir.

Tablo 2.1.1. Toplam Haber Sayıları

Sabah Gazete	Sözcü Gazete	Daily News Gazete	Ceylon Today Gazete
2284	425	250	245

Yukarıdaki tabloya göre Sabah gazetesinin en çok kadın haberi yayınlamasıyla ilk sırada yer aldığını, ardından sözcü, Daily News ve Ceylon Today gazetesi olduğu görebiliriz. İki yazılı basında yayınlanan kadın haberlerinin sayısında büyük fark olduğuna görebiliriz. Türk gazetelerde yer alan kadın haber sayısı Sri Lanka gazetelerinden çok daha fazladır. Toplam 3204 veriler Ocak 2020 - Nisan 2020 arasında dört aylık bir dönemde toplandığından, aşağıdaki tabloda her ay dört gazete tarafından yayınlanan kadınlarla ilgili haberlerin sayısı gösterilmektedir.

Tablo 2.1.2. Aylara Göre Gazetelerdeki Toplam Haber

Gazeteler	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
Sabah Gazete	622	627	577	458
Sözcü Gazete	122	110	124	69

DailyNewsGazete	104	73	56	17
Ceylon Today Gazete	88	53	79	25

Bu tabloya göre dört gazetenin hepsinde en fazla haberi Ocak ayında, en az kadın haberi ise Nisan ayında yayınlağı görülmektedir.

Her gazetenin bir ay içerisinde yayınlanan haber sayısını anlatmak amacıyla aşğıdaki taobloları oluşturmaktadır. Bu tablolarda dört gazete tarafından dört ay sürecinde her gün kaç kadın haber yayınladığı belirtmek için oluşturmaktadır.

Tablo 2.1.3.Sabah Gazetenin Haber Dağılımı

Tarihi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
01	09	09	11	14
02	17	10	22	18
03	12	20	26	14
04	26	31	20	19
05	24	23	28	17
06	23	16	23	17
07	28	16	27	16
08	10	13	41	18
09	25	18	39	18
10	20	13	22	09
11	17	25	21	13
12	21	23	19	14
13	26	31	16	15
14	26	26	15	16

15	25	18	15	15
16	27	19	16	21
17	24	27	14	13
18	11	32	16	07
19	12	34	11	14
20	23	29	12	20
21	21	18	07	16
22	30	15	12	15
23	22	19	16	09
24	20	33	18	10
25	13	27	16	19
26	14	23	18	15
27	15	25	12	12
28	14	22	13	13
29	20	12	14	26
30	24	-	18	15
31	23	-	14	-

Sabah gazetesinden dört aylık belirli bir zaman diliminde bu çalışma için 2284 kadın haberine ulaşılmaktadır. Bu haberleri gazete arşivinden derlenmiştir ayrıca her gün aralıksız haber yayınlanmaktadır.

Tablo 2.1.4. Sözcü Gazetesinin Haber Dağılımı

Tarihi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
01	04	06	07	01
02	05	04	01	02
03	03	02	06	01

04	01	02	05	07
05	06	05	05	04
06	07	03	11	03
07	04	02	09	04
08	02	05	10	03
09	05	03	08	03
10	05	03	06	06
11	04	05	06	03
12	03	04	06	01
13	07	03	07	01
14	05	05	07	01
15	04	03	02	-
16	07	06	04	01
17	04	05	03	06
18	06	05	03	03
19	02	07	01	02
20	05	05	-	01
21	05	03	02	07
22	03	02	-	-
23	03	-	05	01
24	02	04	-	-
25	04	05	-	02
26	02	04	-	-
27	04	-	01	01

28	03	05	02	04
29	02	04	-	03
30	-		04	-
31	05		03	

Ama diğer gazetelere gelince kadın haberlerinin yayınlanmadığı günlerde vardır. Sözcü gazetesinde 425 kadın haberini toplanmaktadır ve bazı günlerde kadınlarla ilgili hiç haber yayınlanmamaktadır. Böylece haber dağılımını burada açıklanmıştır: Ocak ayında 31 gün üzerinden 30 gün, Şubat ayında 29 gün üzerinden 27 gün, Mart ayında 31 gün üzerinden 25 gün ve Nisan ayında 30 gün üzerinden 26 gün sadece kadın haberler yayınlamaktadır.

Tablo 2.1.5. Daily News Gazetesinin Haber Dağılımı

Tarihi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
01	04	-	-	-
02	01	-	04	01
03	02	06	04	02
04	01	01	02	-
05	-	03	05	-
06	04	04	03	01
07	08	04	07	-
08	05	01	-	-
09	07	-	03	-
10	02	02	06	-
11	04	04	-	01
12	-	02	02	-
13	04	03	05	-

14	06	02	05	-
15	04	01	-	-
16	04	-	02	02
17	01	06	04	01
18	04	05	01	02
19	-	03	02	-
20	02	02	01	01
21	02	04	-	-
22	-	02	-	01
23	05	-	-	02
24	06	03	-	-
25	05	02	-	01
26	-	01	-	-
27	08	06	-	01
28	04	03	-	-
29	03	03	-	-
30	03		-	01
31	05		-	

Daily News gazetesinde 250 kadın haberini topladım ve bazı günlerde kadınlarla ilgili hiçbir haber yayınlamadılar. haber dağılımı şu şekilde açıklanır: Ocak ayında 31 günün 26 günü, Şubatta 29 günün 24 günü, Martta 31 günün 16 günü ve Nisan ayında 30 günün 13 günü haber vardır. Mart ve Nisan aylarında kadın haberlerinde yaşanan büyük düşüş, koronavirüs ve pandemi ile ilgili haberlere verilen önemden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 2.1.6.Ceylon Today Gazetenin Haber Dağılımı

Tarihi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
01	04	02	05	01
02	05	02	05	03
03	01	03	02	-
04	01	04	01	01
05	03	01	06	-
06	02	01	02	01
07	05	02	04	-
08	03	03	11	03
09	01	01	04	01
10	04	01	08	01
11	02	-	03	-
12	08	-	03	01
13	04	02	02	02
14	01	01	01	-
15	-	01	01	-
16	02	02	03	-
17	01	02	04	-
18	03	-	03	-
19	03	04	01	-
20	04	02	02	-
21	04	02	-	-
22	02	03	-	-
23	02	02	-	01

24	01	01	01	-
25	05	03	-	-
26	02	03	-	-
27	03	03	-	03
28	03	-	-	01
29	05	02	04	01
30	03		02	05
31	01		01	

Ceylon Today gazetesinden 245 kadın haberi toplanmaktadır ve bazı günler kadınlarla ilgili herhangi bir haber yayınlamamıştır. Böylece haber dağılımı burada açıklanmıştır: Ocak ayında 31 gün üzerinden 30 gün, Şubat ayında 29 gün üzerinden 25 gün, Mart ayında 31 gün üzerinden 24 gün ve Nisan ayında 30 gün üzerinden 14 gün. Ceylon Today gazetesinde de Mart ve Nisan aylarında çıkan kadın haberlerinde diğer aylara göre düşüş vardır. Bunun nedenini baktığımızda, koronavirüs ve pandemiye ilişkin haberlere verilen önemi olarak değerlendirebiliriz.

Tablo 2.1.7. Kategorilere Gore Haber Dağılımı

Gazeteler	Kadına şiddet	Magazin	Başarı / yetenek	Spor	Siyaset	Diğer	Kadınlardan yapılan suç	Toplam
Sabah Gazetesi	505	885	69	206	68	429	122	2284
Sözcü Gazetesi	157	55	16	52	21	97	27	425
Daily News	30	64	14	53	17	64	08	250

Gazetesi								
Ceylon Today Gazetesi	25	42	20	70	08	74	06	245

Bu tabloya göre sabah gazetesi yedi kategorinin tamamında en fazla kadın haberine yer vermiştir. Sonra Sözcü gazetesi gelmektedir, Daily News ve Ceylon Today gazeteleri toplam dağılımda son iki sırada yer alıyor.

2.2. Türk ve Sri Lankalı Gazetelerde Kadınların Sunumu

Çalışmanın bu bölümünde, seçilen gazetelerin ürettiği haberler yedi kategori altında analiz edilecektir. Öte yandan, kadınları doğrudan ilişkilenen haberler sayılmaktadır. Haberler dili ve içeriğinde kadın, anne, karı, sevgili, kadın isimler ve kadınlara hitap eden diğer sözleri içeren başlıklı haberleri dikkate alınmaktadır. Bu perspektifte incelenen tüm haberler arasında kadınlarla ilgili en kayda değer haber ve olaylar aşağıda örnek olarak incelenmiştir.

2.2.1. Kadına Yönelik Şiddet Tasviri

Medyada kadına yönelik şiddet olaylarının sistematik bir sosyal sorun olarak değil, bireysel ceza davaları olarak sunulduğu görülmektedir. Bu nedenle, özellikle yazılı basın söylemi, şiddetin arkasındaki temel toplumsal nedenlerin erkeklerin kadınlar üzerindeki egemenliği olduğu gerçeğinin altını çizmekte yetersiz kalmaktadır. Feminist perspektif içinde kadına yönelik şiddet vakalarında kadının mağduriyet edilmesi, şiddete maruz kalan kadınları pasif durumda okurların zihnine yerleştiriyor. Kadının daha fazla mağduriyetlenmesi toplumun ataerkil doğasını pekiştiriyor, erkeklerin erkek egemenliğine ilişkin görüşlerini güçlendirdiğini inanmaktadır.

Hepimiz yazılı basında kadın haberleri söz konusu olduğunda, kadın cinayeti haberlerinde her zaman önemli bir yere sahip oluyoruz. Bu nedenle veri analizinin ilk kategorisinde toplanan kadın cinayet haberleri yer aldığını görmektedir, bu haberler kadınların her zaman erkekler tarafından mağdur, istismar ettiği ve öldürdüğü söylenir. Özellikle kadınlardan birçoğu baba, koca, sevgili ve eski koca / erkek arkadaşı gibi yakınlar tarafından

öldürdüğünü belirtmektedir. Kadın cinayetlerin nedeni çoğu zaman argümanlar, kıskançlık, şüphe ve yakınların istekleri reddetmekleri sebebiyle veya ayrılmış eşlerinden intikam almak gibi nedenlerdir. Kadınına karşı şiddet haberlerinden okuyucuların dikkatini çekebilen bazı haberleri aşağıda örnek olarak açıklanmaktadır.

5 ocak 2020’de hem Sabah hem de Sözcü gazetesinde yayınlanan kadın cinayet haberinde Sabah gazetesindeki haberin başlığını “Önce genç kızı vurdu sonra kendini öldürdü” şeklindedir. Sözcü gazetesinde bu haber şöyle yer alıyor: “Otelde kız arkadaşını öldürüp intihar etti”. Bu manşetler, genç kızı öldüren kendisini de öldürdüğünü söylediği için okuyucuyu kadınları mağdur ediyor ve katili masum imaj oluşturur bu okuyucuların katile sempati duymasını sağlar ve haberin içeriğinde cinayetin sebebini bahsetmemektedir.

Görsel 2.2.1.1. Sabah gazeteden kadın cinayet haberi örneği

Görsel 2.2.1.2. Sözcü gazeteden kadın cinayet haberi örneği

Kadın cinayet haberlerden bir diğer örnek ise Sözcü gazetesinde 22 ocak 2020 de yayınlanan “Boşandığı eşini dövüp pompalıyla öldürdü”, başlıklı haberdır. Kocası tarafından vahşice öldürülen bir kadının haberidir. Tüm sayfada bu habere küçük bir alan verilmiş ancak dikkat çekmesi için başlığı farklı renkle dikkat çeken şekilde yayınlanmışlar. Haber içeriğinde,

boşandığı eşi karısını öldürdüğünü söylüyor ama bunun dışında kullanılan ifadeler ve haber yazılım düzgün sayılabilir. Mağdurun fotoğrafı daha büyük ve katilin ise daha küçük bir fotoğraf yer almaktadır fakat tam tersi olmalıdır. Okuyucuların dikkatine çekmek için böyle yayınlanmış olabildiğini tahmin edebiliriz. Böylece kadınları mağdur empoze eden her haber, onları toplumda talihsiz ve çaresiz yaşam yaşadığını yaratmaya çalışır ve daha zayıf bir cinsiyet olarak göstermektedir.

Görsel 2.2.1.3. Sözcü gazeteden kadın cinayet haberi örneği

Sabah (11.01.2020) ve Sözcü (12.01.2020) gazetelerinde yayınlanan bu haber ve başlığın içeriği kadına yönelik şiddetle ilgilidir. Kocası tarafından bir kadına işlenen şiddet hakkındadır. Bu haberin başlığı, içerik ve kullanılan görseller, kadının çaresiz ve istismara uğradığını gösteriyor. Başlıkta belirtildiği gibi kadının kocası tarafından şiddete uğrayıp gözünü kaybettiğini ve mağdur kaldığı aktarmaktadır.

Görsel 2.2.1.4. Sözcü gazeteden kadına şiddet haberi örneği

Görsel 2.2.1.5. Sabah gazeteden kadına şiddet haberi örneği

Sri Lanka'nın yazılı basında yayınlanan kadına karşı şiddet haberleri Türk haberlerden daha azdır. Bunlardan kadınlar ilgili şiddet, taciz, taciz ve suçla ilgili haberlerin bazıları incelenmiştir. Ceylon Today gazetesinden yer alan örnekler ise, 21 Ocak 2020'de yayınlanan haberlerdir “BAE kazasında Sri Lankalı kadın hayatını kaybetti”, bu haber manşetinde bir kazada hayatını kaybeden bir kadın olduğu ve yaşanan kaza hakkında kısa ve net bir haber yayınlamışlardır. Haber içeriğinde sözler ve ifadeler haber etiğine aykırı değildir.

Görsel 2.2.1.6 . Ceylon Today gazeteden kadın ölüm haber örneği

Diğer haber ise Daily News gazeteden alınan 26 şubat 2020 de yayınlan “Genital kesim sonrası kızın ölümü, doktor, ebeveynler Mısır'da yargılandı”, başlıklı haberdır. Bir kızın genital kesim sonucundan öldüğünü içeren bir haber metindir. Tam olayın resmini içermemektedir ve bu olayın Mısır'da meydana geldiği belirtilmiştir. Dahası bu bir kadın ölüm haberi ama bu tür haberler okuyucuları genital kesmenin ne olduğunu, olumsuzlukları ve neden devam etmemesi gerektiği konusunda daha bilinçli hale getiriyor.

Görsel 2.2.1.7 . Ceylon Today gazeteden kadın ölüm haber örneği

Analizin ilk kategorisindeki haberlere bakıldığında, Sri Lankalı gazetelerinden kadına yönelik şiddetle ilgili çok az haber toplanmaktadır. Özellikle kadın cinayeti haberleri çok azdır. Ceylon Today ve Daily News gazetesinde yer alan bir kadın cinayet haberi örnek almaktadır. Ceylon Today gazetede “ani kalp değişikliği, lagünde cinayet olarak gider” ve Daily News gazetesinde ise “Jaffna Üniversitesi Öğrenci cinayetinde tutuklu bulunan Asker koca” olarak geçer. Haberin içeriği ise asker kocası tarafından tıp öğrencisi olan eşini öldürülmesi hakkındadır.

Buradaki ilk manşetinde kimin tarafından kime öldürdüğünü açıklanmamışla, yer alan görselinde de katilin yada mağdurun resim yer almamaktadır. Tıp öğrencisi olan genç eşini asker kocası tarafından öldürülmesi, onu bıçaklayarak denize atıldığını söyleyen kadın cinayet haberdır. İkili arasındaki tartışma cinayetle sonuçlandığını açıklamışlar. Daily News gazetesindeki başlık, bu haberin kadın cinayet haberi olduğunu belirtmiştir. İlk başlık herhangi bir cinsiyetten bahsetmiyor, ancak ikincisi doğrudan bunun bir kadın cinayet olduğunu söyler. Böylece medyanın aynı haberi iki farklı şekilde yayınlamasının farkını görebiliriz. İlk başlık olumsuz ya da olumlu bir imaj yansıtmıyor ama ikincisi tipik bir kadın cinayet haberler başlığı olarak değerlendirebiliriz.

Görsel 2.2.1.8.Ceylon Today Gazeteden Kadın Cinayet Haber Örneği

Soldier husband remanded in Jaffna Uni student's murder

Northern Province Special
RASULA DILHARA GAMAGE

Jaffna Magistrate Peter Paul ordered to remand the husband of murdered Jaffna University medical faculty student Roshini Kanchana till February 6, yesterday.

The suspect had been arrested by

the Jaffna Police in connection with the murder of third-year medical student at a beach garden in Pannai area in Jaffna on Wednesday (22). He had been caught and handed over to the police by the area residents.

According to residents, the suspect

had pushed her body into the sea after stabbing her to death. As confessed to police by him, an argument between the duo had resulted in the murder. The suspect soldier is attached to the Paranthan camp and both are residents of Beruwala.

14/01/2020 Daily News Pg 02

Görsel 2.2.1.9. Daily News Gazeteden Kadın Ölüm Haber Örneği

Bir diğer kadın cinayet haber ise, “İş kadını hacklenerek öldürüldü” başlıklı haberdır.(11.03.2020).

Daily News

Businesswoman hacked to death

MAVINDA P. LIYANGE
Galle Central Special Cor

A woman entrepreneur who was operating a restaurant on Welladecala road, in Uluwatuna, Galle was reportedly hacked to death using sharp weapons, Habaradewa Police said.

Police investigations revealed that two persons who had arrived on a motorcycle to her coteria in the early morning yesterday had attacked the woman with sharp weapons and killed her within the business premises. At the time of death, she had been there with her seven-year-old child.

The deceased was identified as Ganne Kanlanange Niluka Chimali, 36, whose husband is employed overseas. However, the police have probed that the couple had been in dispute over some time regarding the possession of the land and property where the restaurant is being operated.

An alleged incident of soliciting to murder her on a contract of Rs. three million arranged by her husband abroad was reported to the police a few months ago. Subsequently, in connection with the incident, a woman and a man were arrested on suspicion by Galle Police in June last year. In that incident, the conspirators had abducted her to a lonely location, forced old cloth into her mouth and tied up her in that house. Later, they had filmed the occurrence to be sent to her husband living in overseas.

The magisterial inquest into the murder was to be held yesterday evening. Habaradewa Police are conducting investigations.

Görsel 2.2.1.10. Daily News Gazeteden Kadın Ölüm Haber Örneği

2.2.2. Eğlence ve Dergi haberleri

Eğlence temelli dergi haberleri popüler bir haber türüdür. Herhangi bir gazetede, eğlence, moda ve ünlülerin göz alıcı resimlerine ve hayatlarıyla ilgili haberlere içeren ek bir dergi yada gazete bulunmaktadır. Çoğu zaman bu tür haberler kadınları yanlış tanıttığı için eleştirilen medya ürünleri arasında yer almaktadır. Bu popüler dergiler, pazarları olarak kadınları hedeflediklerini iddia etmelerine rağmen, kadınları olumlu bir şekilde temsil edemedikleri için sık sık kınanıyor.

Kadın dergileri, yalnızca üretim süreciyle ilgilenmeyen, aynı zamanda okuyucuların ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran popüler kültürün bir parçası olduğunu söylenmektedir. Bildiğimiz gibi eğlence / magazin haberleri genellikle cinsiyete dayalıdır. Daha sık olarak kadınlar klişeleşmiş rollere bürünür veya göz alıcı bir rolle nesneleştirilirdi. Pek çok derginin kapak sayfası her zaman okuyucuların ilgisini çekecek göz alıcı bir kadının imajını yayınladığını hepimiz biliriz. Bu kategoride dört gazeteden toplanan dergi haberleri ağırlıklı olarak eğlence

alanındaki kadınlar, ünlüler ve onların hayatları hakkında haberler ve kadınlarla ilgili diğer dergi bazlı makaleler toplanmaktadır.

Kadınlar genellikle ev hanımı ve nadiren de profesyonel olarak tasvir edildi. Kadınlar, bireyselliklerinin dışlanması için seks nesneleri olarak empoze ettiğini bilinmektedir. Popüler bir eğlence türü olarak kadın dergi haberleri, kadınları yanlış tanıttığı için eleştirilen medya ürünleri arasında yer almaktadır. Bu popüler dergiler, pazarları olarak kadınları hedeflediklerini iddia etmelerine rağmen, kadınları olumlu bir şekilde temsil edemedikleri için sık sık kınanıyor.

Kadın dergileri, yalnızca üretim süreciyle ilgilenmeyen, aynı zamanda okuyucuların ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran popüler kültürün bir parçası olduğu için, araştırma, bu dergilerin okuyucularının beklentilerini karşılayıp karşılamadığını bulmaya çalışıyor. Kadın dergileri, feministlerden ve bazı medya kuramcılarından büyük ilgi gören kültürel bir fenomen haline geldi. Bunun başlıca nedeni, kadınların dergilerde temsil edilme biçimleridir. Bunun anlamı, medyanın, özellikle de kadın dergilerinin, kadınlara nasıl mükemmel bir anne, sevgili ve göz alıcı bir aksesuar olunacağına dair tavsiye ve talimat veren görüntüler sağlamasıdır. Bu onların entelektüel kapasitelerinden çok cinsellikleri ile ilgilidir.

Görsel 2.2.2.1 .Sabah Gazeteden Eğlence Haber Örneği

Görsel 2.2.2.2.Sözcü Gazeteden Eğlence Haber Örneği

Dergi heberler dediğinizde ilk aklıma gelen konu ise kadınların neşnelleştirilmesidir. Bu konuda özellikle kadınlarla ilişkili eğelnceli haberler içermektedir. Ünlülerin her toplumda önemli bir yere sahip olduğunu hepimiz biliyoruz. Onlar bizi eğlendiren halk figürleridir bizleri eğlendirdikleri kadar kamusal ve özel yaşamları da medyada önemli bir yer tutmaktadır. günümüzde ünlülerin normal hayatlarında yaptıkları haber olarak yayınlanmaktadır. Medya bu tür gazeteleri yayınlarken hep olumsuz bir biçim alığını bilinmektedir. Çoğu zaman bu tür haberler kadınları nesneleştirerek sunulmaktadır. Gazetelerde, okuyucuların dikkatini çekmek için ünlüler hakkında akılda kalıcı ve çekici içerikler üretir.Önemli olan bu haberlerin görseller ve başlıklarıdır. Başka bir deyişle, bu tür haberlerin daha çok dedikodu şeklinde yazılarak okuyucuların merakını artarak dikkat çektiğini söyleyebiliriz.

Bir çok haberler arasından sadece doğrudan kadınlarla ilgili olanları seçerek örnek kısmında sunulmaktadır. Dört gazeteden Sabah gazetesi bu kategoriye daha fazla önem verdiğini belirtmem lazım. Günümüzde bu tür haberler kalıplaşmış rolleri sergilemekten ya da kadınları nesneleştirmekten başka, popüler insanların özel hayatlarını ifşa ederek izleyiciyi çekmeye odaklanmıştır. Modern zamanlarda sosyal medya platformu haber toplayıcı kaynağı olarak önemli bir rol oynamaktadır. Bu kategoride incelenen haberlerin çoğu popüler kişilerin sosyal medya hesaplarından alınmıştır. Örneğin onların paylaştığı resimler ve sevdikleriyle birlikte geçirdiği tatil bilgisi ve koronavirüs pandemic sürecinde ev kalarak yaptığı aktiviteler bile haber olarak ilginç başlıklarla sunulmaktadır. “Beğeni yağdı, sosyal medyayı salladı, beğen rekor kırdı” gibi terimler haberlerde sıkça kullanılmaktadır. Haberlerin içerik biçimi konusunda kadınların güzelliği, nasıl göründükleri ve güzelliğini ortaya koyan resimlerle içerir ve ünlülerin özel hayatında yer alan olaylar, ünlülerin giydikleri, moda gibi konular içermektedir. Çoğu haberlerde kadınların doğal ve yapay güzelliği konusunu habere dönüştüğünü görebilmektedir. Bü tür haberlerden bazı ilginç başlıkları bunlardır: “Estetiksiz hali tam bir hayal kırıklığı”, “O pozuyla yürekleri hoplattı”, “Pamela 12 günde boşandı” , “En güzel hostes işini bıraktı”, “Kendall Jenner eski aşkına geri döndü”, “Post - bebek vücudu (post - baby body)”, “anushkas delicesine pahalı elbise (anushkas insanely expensive dress)”, “Pamela Anderson 12 gün sonra beşinci kocasından ayrıldı (Pamela Anderson splits from fifth husband after 12 days)” gibi kadınları nesneleştiren tipik dergi başlıkları yer almaktadır.

Görsel 2.2.2.3. Daily News Gazeteden Eğlence Haber Örneği

Görsel 2.2.2.4.Ceylon Today Gazeteden Eğlence Haber Örneği

2.2.3. Kadın Başarı Haberleri

Kadınların başarılarını ve başarılarını takdir edenleri 'kadın başarıları tanıma' odaklı haberleri bu kategoride toplanmaktadır. Ayrıca başarılı ve profesyonel kadınlara anlatan haberler de bu kategoriye girer. Kadınların başarı öyküleri konuşan haberleri dört gazetede yer almaktadır. Günümüzde kadınların her alanda katılım gösterdiğini ve başarılı olduğu bilinmektedir. Kadının sadece mutfığa ait olduğu söylenirdi, bu norm nedeniyle kadınlar kendi kimliklerini oluşturmak için birçok zorluktan geçmek zorunda kaldılar fakat bugün eşitsizliğe maruz kalsak da her alanında kadın katılımını görebilmektedir. Kadınların nesneleştirilmesinden ya da basmakalıp olarak tabi tutulmasından bahsederken, kadın başarıları tanıyan haberler, gazetelerde kadın haberler söz konusuna olumlu bir bakış açısı getirmektedir.

Sabah gazetesinden gelen haber, “İşte THYnin en genç kaptan piltotu” (01.02.2020) ve aynı haberi sözcü gazetesinde “THYnin en genç pilotu 29 yaşında” (02.02.2020) başlıklarla yayınlamaktadır. Bu haber THY nın pilotlar arasında en genç pilot hakkındaki bir ve bu genç pilotun bir kadın olması daha ilgi çekmektedir. Haber manşetlerde kadın olduğunu behsetmemişlerse de haber de içeren görselden cinsiyetini belirtmektedir.

Görsel 2.2.3.1. Sözcü Gazeteden Başarı Haber Örneği

Kadın başarısını konuşan bir diğer haber ise kadınların ekonomi, finans ve kadın girişimciler alanındaki başarısı ve ilerlemesiyle ilgili. Son zamanlarda kadınların kurumsal şirketlerde, devlet işlerinde ve küçük ev işletmelerinde çalışarak bir ülkenin ekonomisine aktif olarak katıldığını görebiliyorduk. Bu notta sözcü gazetesinde kadınların ekonomik alandaki başarıları hakkında birkaç makale 31 Ocak 2020 tarihinde yayınlanan 11. sayfada şu şekilde yer almaktadır. “Kadın eli değen ekonomiler büyüyor”. “Kadın dostu şirket olma vizyonu gücümüze güç katıyoruz”. “Kadınlarla şirketler başarıya koşuyor”. Ceylon Today gazetesinde yer alan Evden İş Kurmak başlıklı haberde kadınların artık evde olup kendi ailelerine ve ülkenin ekonomisine katkı sağladığını göstermektedir.

Görsel 2.2.3.2. Sözcü Gazetede kadın yetenek haberleriyle dolu bir sayfa.

Kadınların başarı ve başarı öyküleri modern zamanlarda daha sık duyulmakta ve yazılı basında makaleye taşarak bu haberlere uygun başlık ve mahkumlarla yayınlanması onu daha değerli kılıyor ve okurları kadın başarısı konusunda bilinçlendirdiğini söylenmektedir.

2.2.4. Kadın Spor Haberleri

Kadın spor hakkında yayınlanan haberleri bu kategori altında toplanmaktadır. Hepimiz biliyoruz ki günümüzde erkekler gibi her türlü sporda kadınlar da başarılıdır. Kadın sporlar ve spor alanında ünlü oyuncularla ilişkin haberleri içermektedir. Tüm spor dallarında kadın şampiyonları görebiliyoruz ve spor alandaki kadın başarıları gazetelerde çok konuşulduğu fark etmektedir. Bu kategoriden birkaç örnek: Daily News gazetesinde 18 Ocak 2020 - Australian Open Tennis'de izlenmesi gereken beş kadın.Ceylon Today gazetesinde 01 Ocak 2020 - Matilda, ilk Sri Lanka Binicilik Olimpiyatı olmanın eşiğinde başlık haber. Sabah gazetesinde 01 Şubat 2020 – Meryem İyin şampiyon oldu. Sözcü gazetesinde 02 Şubat 2020 sayfa 17 de Kenin Tarihi Yazdı ve Sultanlar Dünya Beşinci başlıklı haberler yer almaktadır.

Haberlerin hepsinde içeriği ve kullanılan görseller kadınların başarıyı uğradığını gösterir. Dört gazetede de kadın spor haberlerine geniş yer ve önem verildiğini belirtmeliyim. özellikle Sri Lanka gazetelerinde bir çok kadın haberleri bu kategoriye sahiptir. Haber başlıklar, içerikler ve görseller hakkında konuşmak gerekirse, tüm kadın spor haber makaleleri güçlü, muzaffer ve başarılı kadınları canlandırıyor. Elbette bu, kadınlar hakkında olumlu bir imaj vermektedir, bu tarz haberler pek çok yeni kadın oyunculara motive edilebilir. Ama benim endişem, kadınların neden sadece spor haberlerinde güçlü olduğu empoze ettiğidir. Bu tür haberler ve görseller, kadınları güçlü ve başarılı temsil etmektedir.

Görsel 2.2.4.1. Daily News Gazeteden Kadın Sporı Haberi Örneği

Görsel 2.2.4.2. Sözcü Gazeteden Kadın Spor Haber Örneği

Görsel 2.2.4.3. Sabah Gazeteden Kadın Spor Haber Örneği

2.2.5. Kadın Siyaset haberleri

Kadın siyaset ve siyasetteki kadınların rolünün içeren haberleri bu kategoride sayılmaktadır. Günümüzde yukarıda da belirttiğimiz gibi hemen hemen her alanda kadınların başarıya şahit olmaktadır. Tarihe baktığımızda, kadınların her zaman siyasetin bir parçası olduğunu biliyoruz, ancak hiçbir zaman başarılı olduklarını fark edemedik veya siyasetteki başarılarından bahsetmemektir.

Bu kategoriyi oluşturmamın nedeni, eskiden daha fazla günümüzde kadınların siyasetteki katılımı artıyor ve devamlı artmaktadır ve yazılı basının kadınlarla ilgili siyasi haberlere ne kadar önem verdiğini öğrenmek amacıyla ayıran bir kategoridir. Siyaset veya liderlik hgenelde siyaset yada siyasetçi dediğimizde bir erkeğin imajı lider olarak bir erkek imajı hemen aklınızda oluşturur çünkü medya insanların zihniyetlerine böyle sabitlemişler, fakat modern günlerde kadınların aktif olarak siyasete katıldığını ve siyasi liderler olarak başarılı olduğunu görebiliyorduk. Artık bu imajı değiştirmekte olduğunu söyleyebiliriz.

Buna örnek olarak haberin üç gazette tarafından üç farklı başlıkla nasılyayınlandığını göz atalım. Sözcü gazetede 23 Ocak 2020 “Yunanistan ın ilk kadın Cumhurbaşkanı”, Sabah gazetede 22 Ocak 2020 Yunanistan da “Ekaterini Sakelaropulu ülkenin ilk kadın Cumhurbaşkanı seçildi”. Daily News gazetede 23 Ocak 2020 “Yunanistan 'yeni çağ' için ilk

kadın başkanı seçti”. Daily News gazetesindeki başlıkta kesme işareti ile kullanılan ‘yeni çağı’ aslında bir kadın cumhurbaşkanı seçimi ile yeni bir çağa geçiş yaptığını simgelemektedir.

Görsel.2.2.5.1. Sözcü Gazeteden Kadın Siyaset Haber Örneği

Görsel 2.2.5.2. Daily News Gazeteden Kadın Siyaset Haber Örneği

İşte dünya kadın siyasetçilerden ve onların yönetiminden bahseden haberlerden Sözcü gazetesinde “Virüsle savaşta kadın lider daha başarılı”, ve 25 Ocak 2020’de “Finlandiya’nın Kadın Siyasetçiler: Erkekler gibi dedikodu yapmıyoruz”, başlıklı haberler kadınların siyasette daha başarılı olduğunu göstermektedir. 2020 yılında çıkan Korona virüs pandemi sürecinde kadın yönetim altında olduğu ülkeler daha başarılı olduğunu açıklan bu haber kadın siyasi liderler olarak görevlerini ne kadar iyi yerine getirdiklerini gösteriyor ve bu makale ve görsel, kadınlar hakkında tamamen olumlu bir imajı temsil etmektedir.

Görsel.2.2.5.3. Sözcü Gazeteden Kadın Siyaset Haber Örneği

Görsel 2.2.5.4. Sözcü Gazeteden Dünya Kadın Liderler hakkında Haber Örneği

2.2.6. Kadının Sosyal ve Diğer Rollü Haberler

Feminist teorisyenlerin iddia ettiği gibi, kadınlar genellikle sosyal olarak beklenen roller içinde temsil edilirler. Bu noktada feminist medya eleştirisi, bu rollerin pekiştirilmesinde medyanın rolüne odaklanır. Esasen kadınların siyasi, ekonomik, sosyal veya kültürel bir biçimde pasifliği, eş ve anne gibi kadınların cinsiyete dayalı rolleri aracılığıyla vurgulanmaktadır. Öte yandan, siyasi veya ekonomik yaşamdaki varoluşlarında bile, kadınlar toplumda eşit olmayan ortaklar olarak ikincil konuma geçme eğilimindedir ve nadiren güçlü, bağımsız roller içinde tasvir edilir.

Bu kategori, toplumsal rollerini tanımlayan kadınlarla ilgili haberleri ve diğer kategorilere girmeyen kadın haberleri içerir. Kadınlar ve hayatları hakkında rastgele yayınlanan haberleri içeren bir kategori olarak düşünülebiliriz. Bu kategoriye detaylandırmak için örnekler vermektedir.

Görsel 2.2.6.1. Sözcü Gazeteden Kadının Sosyal Rollerle ilgili Haber Örneği

Görsel 2.2.6.2.Ceylon Today Gazeteden Kadının Sosyal Rollerle ilgili Haber Örneği

Görsel 2.2.6.3. Daily News Gazeteden Kadının Sosyal Rollerle ilgili Haber Örneği

2.2.7. Kadın Suçlu Haberleri

Çalışmanın bu bölümü, kadınlar tarafından işlenen suç haberleri medya tarafından nasıl tasvir edildiği, nasıl etkilendiğini incelemektedir. Basitçe bu kategoride kadınların işlediği her türlü suçla ilgili yayınlanan haberleri eklenmektedir. Kadın suçlular konusu, dolandırıcılık, hırsızlık veya cinayet gibi ceza davalarına karışmış kadın haberlerini kapsıyordu. Bu tür haberlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyet stereotipleri beraberinde getirip getirmediğine odaklanır.

Suçluların medyadaki tasvirlerini yakından inceleyen çalışmalardan çok azı yalnızca kadın suçlulara odaklanmaktadır. Bunun nedeni, kadınların suç işleme olasılığının erkeklere göre çok daha düşük olmasıdır; kadın suçlular, tüm suçlardan hüküm giymiş kişilerin yalnızca küçük bir bölümünü temsil etmektedir. Özellikle ilgi çekici olan, bir kadın suçlunun kimliğinin medya tarafından nasıl tasvir edildiğidir.

Kadın suçluların tasvirleri onları doğru bir şekilde genel olarak düşük riskli olarak tasvir etse de, hem kadın suçlulara hem de kadın kurbanlara kuşkulu bir şekilde muamele edilir. Kadın suçlular, cinselleştirilmiş kötü kızlar veya kötü niyetli kadınlar olarak sunulmaktadır. Kadın suçu, erkek suçundan farklı bir şekilde temsil edilir; suçlar, medyada erkekler tarafından işlenen suçlardan farklı muamele görmektedir. Suç işleyen kadınlara kendilerini tanımlamaları için dar bir rol yelpazesi sunulur; bu roller, senaryoyu tüketiciye erişilebilir bir şekilde iletmek için kullanılır; stereotipler, hikayeleri halka anında tanıdık hale getirir, mesela kadın demekle birlikte anne, kız kardeş, sevgili vb. Olduğunu da başlıklarda belirtmesidir. Bu katedoriden ilk örnek ise

Sabah gazetesinde 31 Ocak 2020 tarihinde yayınlan “Eski sevgilisini tuvalette öldüren 2 çocuk annesi kadın tutuklandı” başlıklı haberdır. Yazıda kalın format ve farklı renkler kullandıkları başlığı vurgulamayı görebildik. Haberin içeriğinde cinayat nedenini anlatırken “Zanlı kadın, gözüaltında verdiği ifadede, "İlişkimizi eşime ve yakınlarıma söylemekle tehdit ettiği için öldürdüm" demişti” şeklinde yazmışlar. Burada şüpheleli olarak tutuklana kadının görseli de görülmektedir üstelikle zanlı kadın ifadesiyle daha kötü bir perspektif yaratmaktadır.

Görsel 2.2.7.1. Sabah Gazeten Kadın Suçlu Haber Örneği

Sabah 05 Ocak 2020 de Sabah ve Sözcü gazetesinde yayınlan “Ayrıldığından sorumlu tuttuğu kadını öldürdü”. “Boşandığı kocasının sevgilisini öldürdü”. Bir kadın tarafından boşanmasına sorumlu tuttuğunu kocasının sevgilisini öldürmesi hakkındadır. Böylece bu haber bir kadın tarafından işlenen suç hakkında yayınlanmaktadır. Sözcü gazeteside bu haber sayfanın ortasında büyük ve kalın bir yazı tarzıyla verilmesi dikkat çekmektedir. Ayrıca bu olayda hayatını kaybeden kişinin görseli hem Sözcü hem de Sabah gazetesinde yayınlanmaktadır.

Görsel 2.2.7.2. Sabah Gazetede Kadın Tarafından İşlenen Cinayet ilgili Haber Örneği

Görsel 2.2.7.3. Sözcü Gazetede Kadın Tarafından İşlenen Cinayet ilgili Haber Örneği

Bir diğer örnekler ise Sözcü gazetesinde 25 Şubat 2020’de yayınlanan bir genç kız tarafından işlenen cinayet hakkındadır. haberin manşeti ise, “ Genç kadın, nişanlısını boğazını keserek öldürdü”. Bu haberin başlığı da dikkat çeken bir şekilde büyü ve kalın yazı tipi kullanılmaktadır. Haberiğin içeriğinde cinayetin işlenmesinin nedeni olarak suç işlenen kadın tarafından verilen ifade ise, Emrah Öztürk’ü nişanı atacağını söylediği için öldürdüğünü belirtmiştir.

Görsel 2.2.7.4. Sözcü Gazetede Yer Alan Kadın Suçlu Haber Örneği

Görsel 2.2.7.5. Daily News Gazetede Yer Alan Kadın Suçlu Haber Örneği

Sri Lanka'daki kadın suçlu haberlerine bir örnek ise haberin, heroin davasında bir kadının mahkumiyetine ilişkin başlıkta, heroin davasında tutuklanan kadınlar gibi kalın harfler yazıyor. Kadının suçlu olduğu daha açıktır ve metinde onun 41 yaşında ve üç çocuk annesi belirtilmektedir, ayrıca aynı gazetede yer alan “Kadın dahil altı şüpheli eroinle tutuklandı”, başlıklı haberi karıştırmak istiyorum. Böyle bir başlıkta sadece kadınların cinsiyetini belirttiği ve erkeklerin cinsiyet yerine şüpheli, kişiler ve bireyler gibi ifadeler kullanılması okuyucu olarak

sadece cinsiyet ayrımcılığı veeşitsizliği göstermektedir. Hiç tereddüt etmeden bu suçta kadın dahil olduğunu açıkça belirtebilirken, 'altı erkek' yerine 'altı şüpheli' demeyi tercih etmesi vurgalaması gerekmektedir. Haber yazılarında kullanılan bu tür kelimeler, ifadeler ve başlıklar okuyucunun zihninde kadın hakkında çok farklı olumsuz imajlar oluşturabilir. Çoğunlukla suçlu olarak kadınlara dair olumsuz bir imaj yaratır.

Günümüzde suçların kadınlar tarafından işlendiğine dair birçok haber bulunmaktadır. Bu tür haberler tüm gazetelerde önemli sayılmaktadır. Böylece, dört gazetenin tümünden seçilen birkaç haber başlıkları aşağıda vermektedir.

Sözcü 24 Şubat 2020 - Servis şoförünü, aracına aldığı kadın tiner döküp ateşe verdi.

Sözcü 25 Şubat 2020 Genç kadın, nişanlısını boğazını keserek öldürdü.

Sabah 08 Ocak 2020 - Eşi kahvesine uyku ilacı katmış, akrabaları boğarak öldürmüş.

Sabah 31 Ocak 2020 - Eski sevgilisini tüvalette öldüren 2 çocuk annesi kadın tutuklandı.

Sabah 12 Nisan 2020 - Genç kız, eski sevgilisinin evini taşıyıp annesini bıçakladı.

Daily News 03 Mart 2020 - kadın eroinle tutuklandı (woman arrested with heroine)

Ceylon Today 07 Ocak 2020 gevşeklik nedeniyle askıya alınan iki kadın Sİ (two women Sİs suspended for laxity)

Daily News 28 Şubat 2020 Özbekistanlı kadın başka bir kadını fuhuş yapmaktan yedi yıl hapis cezasına çarptırıldı (uzbekistan woman receives seven years jail term for prostituting another).

Ceylon Today 08 Şubat 2020 kadın eroin davasında ömür boyu hüküm giydi (woman convicted for life in heroin case).

Bu kategorinin olmasının nedeni, kadınların suç işlediğine dair birçok haberin olmasıdır. dört gazete de kadınların mağdur olduğu haberlere önem verdikleri kadar bu tür haberlere de önem vermiştir. Bunu özetlemek için hem kadınların mağdur edildiği hem de kadınların suçlu olarak suçlandığı haber kategorilerinin okuyucuların zihninde kadınlar hakkında olumsuz bir etki yarattığını söyleyebilirim.

3. Bulguların Değerlendirilmesi

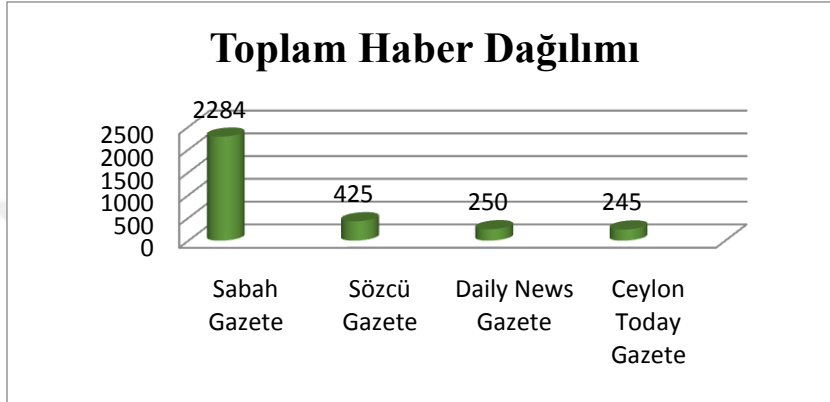
Bu tezin amacı, modern zamanlarda yazılı basında kadınların sunumunu keşfetmektir. Bu çalışmayı analiz etmek için toplanan veriler Ocak-Nisan 2020'ye ait gazetelerdeki kadın temsilini analiz etmektir. Bu tez, Türk ve Sri Lanka yazılı basını arasında kadın temsili hakkında karşılaştırmalı bir analizdir. Bu çalışma sonucunda yazılı basının, özellikle seçilmiş dört gazetesinde kadınlarla ilgili haberleri nasıl temsil ettiğine dair bir sonuca varılması amaçlanmıştır. Dolayısıyla son zamanlarda Türk ve Sri Lanka gazetelerinde / yazılı basında kadınların temsilini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularına cevap vermeye çalışmıştır; (i) Türk ve Sri Lankalı kadınlara haberlerde nasıl sunulduğu? (ii) Ne tür kadın imgesi empoze etmektedir? ve (iii) kadınlarla ilgili hangi tür haberlere daha fazla önem verilmektedir? Bu bölümde Türk ve Sri Lanka yazılı basınında kadınların temsilini sayılarla belirtmekle kalmadan verileri nitel bir şekilde değerlendirerek tezi özetlemeye çalışmaktadır. Bu çalışma, son dönemlerde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların klişeleşmiş temsilleri çerçevesinde, modern zamanlarda yazılı basında yaratılan ve işlenen kadın imajını incelemektedir.

Kadınlar toplumun ve ulusun gelişiminde önemli bir rol oynadıklarından, ulusal kalkınmada kadının rolünü görmezden gelemeyiz. Bu yüzyılda, bilimsel ve teknolojik çağdaki çeşitli gelişmeler sürecinde, kadının statüsü hızla değişmektedir, ancak aynı zamanda, farklı cinsiyet ayrımları nedeniyle kadınların marjinalleştirildiği, ayrımcılığa uğradığı ve baskı altında hissedildiği toplum kesimini de göz ardı edemeyiz. Kadının güçlendirilmesi son zamanlarda önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır ve kadınların aktif katılımı olmadan kalkınma süreci eksik kalacaktır. Kadınlar tüm toplumlarda kültürün aktarıcısıdır. kadın bir toplumda o toplumun sosyal, dini, kültürel ve manevi düzeyinin gerçek bir aynasıdır.

Tüm dünyada medyanın etkisine son yıllarda tanık olunan; cinsiyet eşitliği ve eşitsizlik sorunlarını gündeme getirmek için güçlü bir araç olduğunu kanıtladı. Bildiğimiz gibi medya, kadınları ilişkilendirmede önemli bir rol oynar, ancak kadınların medya da ayrımcılığa uğradığı veya ne kadar değer verildiği hala devam eden bir tartışmadır. Kadınların medyada temsil edilme tarihine baktığımızda, kadınların basmakalıp ve göz alıcı rollere büründüklerini biliyoruz, bu da her zaman kadınların nesneleştirildiği anlamına gelmektedir. Günümüzde bu norm, feminist medya eleştirmenlerinin getirdiği farkındalık ve kadın toplumundaki ilerlemeler nedeniyle değişmektedir. Bu, kadınların artık nesneleştirilmediği anlamına mı geliyor? Hayır, bu medyada

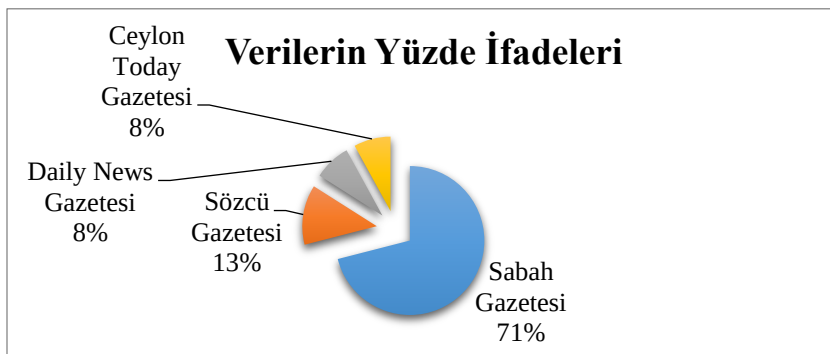
nesneleştirilen kadınların oranının azaldığı anlamına gelmektedir. Ayrıca modern zamanlarda cinsiyet eşitsizliği çok konuşulmakta, kadın hakları konularına önem verilmekte ve cinsiyet ayrımcılığı gündeme getirilmektedir.

Karşılaştırmalı analizi başlamak için, iki medyanın dört ay boyunca yayınladığı kadın haberlerinin sayısına önce göz atalım.

Şekil 3.1. Toplam Haber Sayılar Dağılımı

Yukarıdaki grafiği göre dört gazete arasında farklı bir orantısal haber dağılımı vardır. Tekrar belirtmek gerekirse, bu tez için tüm veriler seçilen gazetelerin arşivi ve e-gazeteleri aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan toplam veri sayısı 3204'tür. Bu 2709 haberin Türkiye yazılı basını temsil eden Sabah ve Sözcü gazetelerinde, geri kalan 495 haber ise Sri Lanka gazeteleri Daily News ve Ceylon Today'de yayınlanmaktadır. Haberlerin dört gazete arasında dağılımında büyük fark var. Özellikle Sabah gazetesinde dört ay boyunca kadınlarla ilgili 2284 adet haber yayınlanarak en yüksek sırada yer almaktadır. Ardından Sözcü, 425 kadın haberle ikinci sırada yer alıyor ve bununla birlikte Daily News 250 haber ve son yerde 245 haber ile Ceylon Today gazetesi olmaktadır.

Şekil 3.2. Verilerin Yüzde İfadeleri.

Haberlerin dört gazete arasında dağılımında büyük fark vardır, yukarıda yer alan grafiğe bakıldığında kadın haberlerinin Türk gazetelerinde daha fazla yayımlandığı, Sri Lanka gazetelerinde daha az yer aldığı görülmektedir. Toplam verilere göre Sabah gazetesinde kadın haberlerinin yüzde 71'i, Sözcü'de yüzde 13, Daily News ve Ceylon Today gazetelerinde ise yüzde 8'i kadın haberleri yer almaktadır. Yani burada Sri Lankalı medyayı temsil eden iki gazetesinde Türk gazetelerden daha az haber yer aldığını anlamaktadır. Analiz boyunca gözlemlerimden bu haber dağılımını etkilenebilen birkaç faktörleri açıklanmaktadır. Öncelikle Sri Lanka'nın yaklaşık 21 milyon nüfusa sahip olup Türkiye'den daha küçük bir ülke olduğunu aklımıza bulundurmamız, böylece Sri Lanka toplumunda kadına yönelik şiddet Türkiye'de olduğundan çok daha azdır, örneğin Türk medyasında kadına şiddet başlıklı dört haber çıkarsa, Sri Lanka medyasında sadece bir haber çıkabilir. Sri Lankanın gazetelerde her gün bir kadının şiddete uğradığını belirten haberler bulunmamaktadır. Sri Lanka gazetelerinde kadınların Türk gazetesine göre daha az mağdur edildiği söylenebilir ve kadınlara yönelik olumsuz bir imaj empoze edilmemektedir.

Bu bağlamda, Sri Lanka'da kadına yönelik şiddet hakkında konuştuğumuzda dikkat çeken ciddi sorunlar, Sri Lanka'da cinsiyete dayalı şiddet ve kadınlara yönelik şiddetin yaygınlığıdır. Yakın zamanda, Sri Lanka Nüfus Sayımı ve İstatistik Departmanı, ülkenin kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle ilgili ilk özel ulusal araştırması olan Kadın Refahı Anketi'nin (2019) bulgularını yayınladı. Anket, ülkenin 25 ilçesinin tamamını kapsadı ve 15 yaş ve üstü 2.264 kadınla görüştü. Rapor, genel olarak Sri Lanka'daki her dört kadından birinin (%24,9) bir partneri veya partneri olmayan biri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığını ortaya koyuyor. Bu arada, her beş kadından ikisi (%39,8) bir partner tarafından fiziksel, cinsel, duygusal ve/veya ekonomik şiddete ve/veya kontrol edici davranışlara maruz kalmıştır. Fiziksel şiddet örnekleri emlak sektöründe en yüksekti. Sitelerde yaşayan kadınların üçte birinden fazlası (%37,9) yaşamları boyunca fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Bunun sonucunda Sri Lanka'da kadına yönelik şiddetin varlığının son zamanlarda yaygınlık olduğunu ve zamanla bu durumun artabileceğini söyleyebilmektedir.

Fakat Türk gazetesinde daha fazla kadına şiddet haberleri yer vermektedir. Bu haberlerde hep kadınların hep mağdur olduğunu ve çaresiz kaldığını öne getirmektedir. Bu haberler kadınları mağdur etse de, Sri Lanka medyası ile karşılaştırıldığında Türk medyasında kadınlarla ilgili haberlerin yer alma sayısı fazladır ve bu durumda kadın haberlere verdiği önemini

taşımaktadır. Türkiye'de 2020'de kadına yönelik şiddet konusu bağlamında, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun 2020 yılı raporuna göre 300 kadın öldürüldüğünü açıklanmaktadır, "Bu yıl 300 kadın cinayeti işlenmiş, 171 kadın şüpheli bir şekilde ölü bulunmuştur" diye açıklanmıştır. Bu rapora göre öldürülen 300 kadının 97'si evli olduğu erkek tarafından öldürüldüğünü ve çoğu kadının evinde ölü bulunduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.1. Kategorilere Göre Yüzde İfadeleri

Gazeteler	Kadına şiddet	Magazin	Başarı / yetenek	Spor	Siyaset	Diğer	Kadınlardan yapılan suç	Toplam Yüzde
Sabah Gazetesi	16%	28%	2%	6%	2%	13%	4%	71%
Sözcü Gazetesi	5%	1.7%	0.4%	1.6%	0.5%	3%	0.8%	13%
Daily News Gazetesi	1%	2%	0.5%	2%	0.5%	2%	0.2%	8%
Ceylon Today Gazetesi	1%	1%	1%	2%	0.5%	2%	0.5%	8%

Yukarıda yer alan kategorilere göre tabloyu özetleseک toplam haber sayının yüzdesini göre kadın haberlere en fazla Türk gazetelerde ver yerildiği söylemek mümkün. Toplam haberlerin %71'i Sabah gazetesinden ve %13'ü Sözcü gazetesinden oluşmaktadır. Toplamdan sadece %8 her iki Sri Lankalı gazetede oluşmaktadır. Fakat ne tür haberlerin en fazla yoksa en az olduğunu incelemek için toplam haber sayından kategorilerin yüzdesini baktığımızda kadın şiddet haberlerin %16'sı ve magazin haberlerin %28'i Sabah gazetesinde en fazla yer verildiği görmektedir. Ardından Sözcü gazetesinde kadın şiddet haberlerinin %5'i yer almaktadır. Burada

Sri Lankalı gazeteleri Türk gazetesiyle kıyasladığımızda çok az kadın şiddet haberlere yer vermektedir. Türk gazetelerde yer verilen kadın haberleri daha fazla olumsuz kadın imgesi yaratan haber kategorisinden yer alınmaktadır.

Ayrıca Sri Lanka gazetelerde hem magazine hemde spor haberlere fazla yer verildiğini görünmektedir. Daily news gazetesi magazin haberleri %2'si ve spor haberlerde %2 ile oluşmaktadır ama Ceylon gazetesinde sadece magazine haberleri %2 yer almaktadır. Fakat her katedoride kadın haberleri yüzde olarak Türk gazetelerinde daha fazladır. Sri Lanka gazetelerinde magazin haberleri yer almışsa da Türk magazin haberleriyle kıyasladığımızda haber görseller, içerik, haber üslubu ve dili daha ideal standartta yayınladığı söylemek mümkün. Böylece hangi medyanın kadınları olumsuz ya da olumlu bir imajla resmettiğine bakmak gerekirse bu soruyu Türk medyasının kadınlarla ilgili daha fazla haber yayınlamada başı çektiğini söyleyerek cevaplamak mümkündür. Aynı zamanda Türk gazeteleri kadına yönelik şiddetle ilgili kadın haberlerine ve genellikle kadını nesneleştiren eğlence haberlerine daha fazla önem vermiştir.

Böylece Sri Lanka medyasının Türk gazetelerle kıyasladığımızda kadınları olumlu bir imajla resmettiğini söylemek mümkündür. Ayrıca, bu analiz sürecinde Sri Lanka medyasının ve gazetelerinin kadın hakları, kadınlara karşı cinsiyet eşitsizliği, kadınların güçlendirilmesi alanda konuşan makalelerin çoğunlukla yayınladığını fark edilmiştir. Ancak Türk gazetesinde kadınlara ilgili haberler daha çok kadına şiddet ve kadınlarla ilgili eğlence ve dergi haberleri daha çok ilgi gösterdiği görülmektedir.

SONUÇ

Bu tez ağırlıklı olarak kadın medyasının temsiline odaklanmaktadır. bu konunun temeli, yazılı basında kadınların klişe temsiline dayanan medyadaki cinsiyet eşitsizliğidir. Kadınların genellikle kalıplaşmış rollerde ve toplumsal olarak kabul edilen rollerde canlandırıldığı bilinmektedir. Temel olarak kadın temsili ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğine odaklanan bu karşılaştırmalı bir çalışma olan bu tez, Türk ve Sri Lanka gazetelerinde kadın imajını incelemeye çalışmıştır. Bu çalışma, seçilen gazetelerde kadın haberlerinin nasıl ele alındığını analiz etmeye odaklanmıştır. Bunu söyleyerek, bu tez, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin varlığını, son zamanlarda haberlerde kadınların nasıl tuzağa düşürüldüğü üzerinden açıklamaktadır.

Bu bağlamda Türk ve Sri Lankalı kadınların gazetelerde nasıl temsil edildiği gibi sorular? ne tür kadın haberlerine daha çok yer ve önem veriliyor? kadınları tasvir etmek için ne tür imgeler ve ifadeler kullanılıyor? İncelenmiştir. Araştırma sürecinde yukarıdaki bahsedilen sorulara göre özetlenecek olursa Türk Gazeteleri kadın haberlerine Sri Lanka gazetelerine göre daha fazla yer ve önem vermiştir. Türk gazeteleri daha çok kadına yönelik şiddet haberlere ve magazine/ eğlence haberlerine odaklanmıştır. Sri Lanka gazeteleri daha az kadın haberi yayınlanmaktadır ve daha çok kadın spor haberleri ve eğlence haberlerine odaklanmaktadır.

Bu çalışmayı daha kapsamlı hale getirmek için toplanan haber verileri yedi kategoriye ayrılmaktadır. Türk gazeteleri kadına yönelik şiddetle ilgili haberlere, eğlence haberlerine ve kadınların fail olduğu haberlere önem vermiştir. Haber içerikleri, görseller ve bu tür haber başlıklarında kullanılan ifadeler genellikle kadın imajını nesneleştirmekte, mağdur etmekte ve klişeleştirmektedir. Üstelik kadınların suçlu olduğu haberlerde, kadınlar, kadınlara yönelik inşa edilen toplumsal normlara karşı var olarak gösterilmektedir. Gazetelerde şiddetle ilgili haberlerinde olaylara vakaları bireyselleştirerek ve kadınları mağdur ederek yaklaşmışlardır. Eğlence kategorisi genellikle kadınları nesneleştirir. Bu tür haberlerde, içerik ve kullanılan görseller göreceli değildir, yani bu zamanlarda bile kadınların nesnelleştirildiğini, mağdur edildiğini, gücendirildiğini ve bu durumun Türk yazılı basınında hala kadın oyununun olumsuz bir gölgesini temsil ettiği söylenebilir.

Sri Lanka gazetesinde kadın haberlerinin öneminden bahsederken, eğlence ve sporla ilgili kadın haberlerine daha fazla yer verildiği ve önem verildiği görülmüştür. Bu şekilde bir

kadın imajını nesneleştirir ve küçültür. eğlence alanında bile kadın imajları Türk gazetelerine kıyasla oldukça adil bir şekilde canlandırılıyor. Kadınlar da spor haberlerinde başarılı ve muzaffer olarak gösterilmişlerdir. Sri Lanka gazetelerinde önemli bir şey, kadın hakları, kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği ile ilgili haberlere önem verdikleri saptanmıştır. Türk gazetelerinde bu konularla ilgili haberlere daha az yer verildiği ve önem verildiği görülmektedir. Kadınlarla ilgili bu konulara daha fazla önem verilmesinin okuyucuların kadınların yerel ve uluslararası alanda karşılaştıkları toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda daha bilinçli ve bilgili olmalarını sağlayacağını düşünülebilir.

KAYNAKÇA

Adnan, M. Yousaf, Z. Nawaz, M.B. (2019). Gender and Media in Pakistan: Representation of Women in Print and Electronic Media. Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS). Vol. 39 Issue 4. 1441-1452.

Abeyasekera, N ve De Silva, C. (2016). Myths & Belief in Sri Lankan Society & Their Effects On Women. Sri Lanka Foundation Institute. Proceeding of the 3rd International Conference on Social Sciences, Copyright TIIKM ISSN: 2357 – 268.

Asian Development Bank . Programs Department West. WOMEN IN SRI LANKA: Country Briefing Paper (1999).

Berelson, B. (1952) Content Analysis in Communication Research, Free Press, Glencoe.

Berg, B. ve Luna H. (2015); Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Çeviren Hasan Aydın., Eğitim Yayınevi.

Can. S ve Koz . K . A. (2018). Medya ve Kadın. İletişim Sosyoloji (PP 359-382). Gazi Üniversitesi .Editor 1. Yayın: Litera Türk..

De Alwis, M.(2002). The Changing Role of Women in Sri Lankan Society. Social Research. Vol.69, No.3. The Johns Hopkins University Press.

Gurung, L.(2016). Potrayal of Women in Print Media: A Nepalese context. Article in Journal of Educational Thought. Kathmandu University. Nepal.

Gökalp, Z. (2005). Türkçülüğün Esasları. İstanbul: Toker Yayınları.

Hsieh, H.F ve Shannon, S.E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. Qualitative Health Research 15(9):1277-88. DOI:10.1177/1049732305276687.

İlgaz Büyükbaykal, C . (2012). MEDYADA KADIN OLGUSU. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal. İstanbul.

International Federation of Journalist (İFJ). (2015). Country Report: “Media and Gender in Sri Lanka” Part of the IFJ Media and Gender in Asia-Pacific Research Project. South Asia.

Kara, G.(2020). Gender and Print Media. Halic Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt :3/1 :1-28. Araştırma Makalesi. İstanbul . Türkiye.

Kaymaz.İ.Ş.(2010). Çağdaş Uygarlığın Mihenk Taşı: Türkiye’de Kadının Toplumsal Konumu. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi S 46, Güz 2010, s. 333-366. Türkiye.

Mengü, Ç. S. (2004). Televizyon Reklamlarında Kadına Yönelik Oluşturulan Toplumsal Kimlik, İ.Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul: Dilek Ofset.

Rajagopal, I., & Gales, J. (2002). It’s the image that is imperfect: Advertising and its impact on women. Economic and Political Weekly, 37(32), 3333-3337.

Ray.J.G.N.(16,November,2008). Media and Women. Address by Mr. Justice G.N. Ray, Chairman, Press Council of India at the inauguration session of National Press Day on November 16, 2008 at Vigyan Bhawan, New Delhi.

Soobben,D. (2010). Photographic Representation of Women in the Print Media: A case study of the POST. University of Kwasulu – Natal: Durban.

Utma. S. (2020). Türk Kültüründe Kadın Olmak ve Medyada Kadının Temsili.Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt :13 Sayı:70 Nisan 2020.

Yılmaz, A. (2007). Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Kavramı: 1960 - 1990 Yılları Arası Milliyet Gazetesi Reklamlarına Yönelik Bir İçerik Analizi. Selçuk İletişim, 4 (4): 143 - 155.

Vithanage,D.S. (2015). "Understanding the Nature and Scope of Patriarchy in Sri Lanka: How Does it Operate in the Institution of Marriage?". Culminating Projects in Social Responsibility. 3. St. Cloud State University the Repository at St. Cloud State.

White, M.D., & Marsh, E.E. (2006). Content analysis: A flexible methodology. Library Trends 55(1), 22-45 doi: 10.1353/lib.2006.005

Wilson, V. (2011). Research Methods: Content Analysis. Liaison Librarian. University of Saskatchewan. Canada.

İnternet Kaynaklar

Altay, İ. (2018). Kadınlar Medyada Nasıl Temsil Ediliyor.

https://www.sabah.com.tr/yazarlar/okur_temsilcisi/2018/03/12/kadinlar-medyada-nasil-temsil-ediliyor (erişim tarihi: 02.04.2021).

Abbasi, M. (2020). Representation of Women in Print Media.

<https://theindiaobserver.com/representation-of-women-in-print-media/> (erişim tarihi:05.01.2021)

Aslı .T. (2017). Türk Medyasında Kadın Olmak. <https://t24.com.tr/haber/turk-medyasinda-kadin-olmak,392149> (erişim tarihi: 12.08.2021)

Council of Europe.(2021).Women in Media and Artificial Intelligence.

<https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-in-media> (12.03.2021).

Columbia University. Mailman School of Public Health. (2021). Content Analysis.

<https://www.publichealth.columbia.edu/research/population-health-methods/content-analysis> (erişim Tarihi : 02.07.2021)

The objectification of women in the Sinhala Press. <https://groundviews.org/2017/05/03/the-objectification-of-women-in-the-sinhala-press/> (erişim tarihi: 10.11.2020)

Perera, Y. (2020). Women’s Voices Should Be Heard, Heeded and Not Ignored!. Sri Lanka Development Justice Forum (SDJF). <https://ldjf.org/news/44/women%E2%80%99s-voices-should-be-heard-heeded-and-not-ignored> (erişim tarihi:05.04.2021)

UNFPA / TURKEY (2021). Gender Equality. <https://turkey.unfpa.org/en/node/9689> (erişim tarihi 12.08.2021)

Vinding, I. (2015). Gender paradox in Sri Lanka. Retrieved from

<http://groundviews.org/2015/04/02/the-gender-paradox-in-sri-lanka/> (erişim tarihi:02.07.2021)

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Fathima Musharafa Mohammad Marzook
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Muslim Ladies College. Colombo. Sri Lanka
Lisans Diploması	Gazetecilik
Proje Konusu	Dijitalleşen Okuma Alışkanlığı
Tez/ Dönem Projesi Konusu	Medyada Kadın Sunumu – Türkiye ve Sri Lanka Medyası Arasında Bir Karşılaştırma.
Yabancı Dil / Diller	İngilizce,Tamil, Sinhala,Türkçe
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	2019 Yaz Stajımı Anadolu Ajans İstanbul da Yaptım.